

A
NAGYBÁNYAI
REFORMATUS EGYHÁZMEGYE

1929 ÉVI
SZEPTEMBER HÓ
30. NAPJAN ÉS 1929 ÉVI
NOVEMBER HÓ 29. NAPJAN
SZATMÁRNÉMETIBEN
TARTOTT

KÖZGYŰLÉSEINEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSEINEK
JEGYZŐKÖNYVE

KILENCVENNEGYEDIK
DARAB

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA
1929

A
NAGYBÁNYAI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1929 ÉVI
SZEPTEMBER HÓ
30. NAPJÁN ÉS 1929 ÉVI
NOVEMBER HÓ 29. NAPJÁN
SZATMÁRNÉMETIBEN
TARTOTT

KÖZGYŰLÉSEINEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSEINEK
JEGYZŐKÖNYVE

KILENCVENNEGYEDIK
DARAB

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA
1929

**A NAGYBÁNYAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1929. SZEPTEMBER 30. NAPJÁN TARTOTT RENDES
KÖZGYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.**

Jelen voltak :

Széll György esperes és dr. Nagy Sándor vil. tanácsbíró, mint helyettes egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

Bodnár Béla, Bogdán Lajos, Boros Jenő, Gy. Kovács József, Magoss Ferenc és Sárközi Lajos lelkész, dr. Farkas Antal, dr. Helmeczy József, Kovássy Ákos és Nagy Béla világi tanácsbírák.

Az egyházaik képviselőiben: Adorján: Dr. Koronka Pál lelkész, Tegze Endre gondnok. Amac: Siető Pál lelkész, Lénárt Albert gondnok. Apa: Gulya Géza lelkész, Kató József gondnok. Aranyosmedgyes: Szabó József lelkész, Boros Zoltán főgondnok. Atya: Sáfár Imre lelkész, Bujáki Sándor gondnok. Avasujváros: Széll György lelkész, Pajzos Bálint gondnok. Batiz: Dávid Sándor lelkész, dr. Keresztsegyhy Sándor presbiter. Csengerbagos: Mogyorós Sándor lelkész, Szilágyi Márton gondnok. Dabolecz: id. Kürthy Károly lelkész, Szegedi Béla presbiter. Egri: Visky Ferencz lelkész, Papp Antal presbiter. Felsőbánya: Nagy Lajos lelkész, Papp Márton főgondnok. Halmi: ifj. Kürthy Károly lelkész, Kócsi János főgondnok. Hirip: Orosz Ernő lelkész, Medgyesi Gyula gondnok. Hosszmező: Nagy Endre lelkész, Csurka József gondnok. Józsefháza: Nagy Pál lelkész, Szabó Vince gondnok. Kakszentmárton: Szabó Endre lelkész, V. Király Ferencz gondnok. Kisköbony: Tóth Gábor lelkész, Varga István gondnok. Kisköles: Gaicsályi Zsigmond lelkész, Csomai Gusztáv gondnok. Kispaleske: Molnár Lajos lelkész, Tar Géza gondnok. Kőszegremete: Kovács Károly lelkész, Oseh Lajos gondnok. Lázári: Öry Tamás lelkész, Csüri Elek presbiter. Máramarossziget: Papp József lelkész, Kovássy Ákos főgondnok. Mikola: Magoss Ferenc lelkész, Galgóczy Sándor főgondnok. Miskótfalu: Kiss Sándor lelkész, Fekete Károly gondnok. Nagybánya: Szaplon-

ezay Bertalan lelkész, Fülep Imre presbiter. Nagybocksó: Takács Lajos lelkész. Nagykoles: Gyöngyössy Bálint lelkész, Oláh Géza gondnok. Nagytarna: Berei Sándor gondnok. Ombod: Gy. Kovács József lelkész, Szabó Lajos gondnok. Óváci: Fehér Bertalan lelkész, Hiripi András gondnok. Patóhláza: Barkász Imre lelkész, Kajtár Sámuel gondnok. Pettyén: Bogdán Lajos lelkész, Kovács Ferenc presbiter. Pusztadaróc: Selyeby Géza lelkész, Szabó István gondnok. Sándorhomok: Csüry Miklós lelkész, Tar Bálint gondnok. Sárköz: Sziky Ádám lelkész, Tóth Gyula gondnok. Sárközüjlek: Szabó Károly lelkész, Málnássy Ferdinánd presbiter. Szamosdara: Kovács Gyula lelkész, Király László gondnok. Szamosdob: Bara József lelkész, Kóka Ferenc gondnok. Szamoskóród: Kürthy Dezső lelkész, Révész Béla gondnok. Szamoskrassó: Oláh Sándor lelkész, Főrizs Lajos gondnok. Szatmár: Bonos Jenő és Debreczeni István lelkészek, dr. Hadady Lajos és Kerekes István presbiterek. Szatmárhegy: Peleskey Sándor lelkész. Asztalos Zsigmond gondnok. Szatmárnémeti: Sárközi Lajos lelkész, Bakesy Gergely főgondnok. Szatmárudvari: Juhász Péter lelkész, Papp Árpád főgondnok. Szárazberek: Joó Kálmán lelkész, Sarkadi Antal gondnok. Szinerváralja: Szabó Endre lelkész, id. Mándy Zoltán főgondnok. Tamásváralja: Bodnár Béla lelkész, Szabó Béla gondnok. Turterebes: Szép Kálmán lelkész, Dallos Mihály gondnok. Vámfalu: Váradi Lajos gondnok. Vetés. Tanárképviselők: Kisgyörgy János, Ligeti Imre. Tanítóképviselők: Kádár Károly, Szőke József. Segédlelkészek: Kocsmár Boldizsár, Barthus Jenő, Kádár Miklós. Egyházmegyei ügyész: dr. Haresár Géza. Lelkes-i jegyzők: Oláh Sándor főjegyző, Visky Ferenc jegyző. Világi jegyzők: dr. Ajtai Nagy Gábor főjegyző.

A közgyűlés határozatai:

50. Munkánk kezdetén a XC zsolt. 1. versének közös elénklése közben szárnyalt lelkünk az örökkévaló Istenhez, kiben „biztunk eleitől fogva“ s aki erős várunk és hajlékunk volt minden időben.

Aztán esperes ur ajkairól szállt fel búzgó könyörgés a mi Urunkhoz, mellyel összeforrvá szívünk, alázatos lelkünk hódolatával borultunk le a mi jó Istenünk kegyelmes színe előtt, áldozván Ő neki szívünk oltárán „a meghajlás, az imádás érzetével“;

s kérve Öt, hogy „tegye áldottá a mi egybegyülekezésünket s földi hivatásunk helyére szétoszlásunkat, . . . hogy szolgálatunk legyen építő és dicsőségének terjesztője — életünkben — falvainkban, . . . hirdetvén a népek között az Ő cselekedeteit, melyekkel megvigasztal minket minden nyomorúságunkban.“

Ima után elsősorban — közös gyászunknak — volt szeretett világi vezérünk, néha Boros Zoltán egyh. megyei gondnokunk korai és váratlan halála felett érzett fájdalomunknak adott esperes ur kegyeletes szavakban kifejezést. Szavait — melyek lelkünkben fájó visszhangot keltek — a megboldogult emléke iránti nagy tiszteletének jeléül, állva hallgattta a közgyűlés, midőn volt vezértársáról így emlékezett: Még csak most kezdte meg közöttünk gondnoki működését és már el is szólíttatott sorainkból. Még át sem tekinthette a munkamezőt, alighogy hozzáfogott a szolgálathoz, melyre egyházmegyénk egyhangú bizalma elhívta, már is itthagyt bennünket, mert azt végezte felőle az Ur, hogy többre bízzassék ezután. Ő rajta is betelt az írás szava: **„Az Ur az ő szolgálóinak sem ad változhatatlan erősséget.“**

Elvesztése fáj, mert szívünkhöz forrott, áldott emlékezetű gondnokunk megbizonyította, hogy a magyar református Sionért való szolgálat nem pusztán tradíció, hanem hitünkért, egyházunkért, fajunkért való szent kötelesség. Az Ur ügyét szolgálta, alakította a gyülekezetek tagjainak lelkületét, hogy iskoláinkat megóvhasuk: szolgálatát megbizonyította, mert példát adott másoknak is. Most földi viszonylatban megszakadt élete, de emléke élni fog közöttünk — szívünkben és jegyzőkönyveinkben.

Esperes ur aztán egyetemes egyházunk életének fontosabb mozzanataira hívta fel közgyűlésünk figyelmét, midőn megemléltette, hogy a zsinatelőkészítő bizottságok kiküldettek s azok munkálatai letétnak annak idején az egyházmegyékhez. — Kiváncos volna — mondotta — hogy Erdély és mi kezét fogva munkálbók az egyetemes reformátusság ügyét, hogy így nagy, közös érdekeinket sikeresebben szolgálhassuk, mert életbevágó problémák várnak megoldásra: mint pl. az iskolaügy rendezése, lelkész- és tanítóképzés, nyelvjárási intézet kiépítése, közalap megteremtése, melyek mind egy közös szövet igényelnek. A közös törvénység már meg van, de a közigazgatás tekintetében is óhajtott volna az együttműködés.

Veszedelemnek látja, hogy az ügyek elintézése végett egyházkerületi és megyei igazgató-tanácsok állíttassanak fel, mert

akkor a kerület és egyházmegye nem lenne más, mint pusztán regisztráló testület. Eddig is meg voltunk ezek nélkül; megnyirbálása volna az a kerület és egyházmegye jogainak.

Végül megújítva a tavaly megadott figyelmeztetést, hogy presbiteriumok, lelkészek, tanítók az iskolák menetére nagy gondot fordítsanak s felkérve dr. Nagy Sándor legidősebb világi tanácsbíró a társelnöki tisztt betöltésére

kögyűlésünket — a megjelent alkotó tagok szíves üdvözlétével — megnyitja.

51. A közgyűlésen megjelenteket elnökség megbízásából Mogyorós Sándor, lelkész vette számba. Jelentése alapján

kögyűlésünk a jegyzőkönyvben elől feljegyzetteket alkotó tagokul elismeri s tudomásul veszi, hogy Kolos Vince vámfalui lelkész távolmaradását esperes ur előtt igazolta.

Szatmáry Károly vetési lelkészt, valamint a vetési presbiteriumot felhívja, hogy távolmaradását, illetve képviselő nem küldését igazolják elfogadhatóan esperes ur előtt 30 napi határidőn belül; mit, ha elmulasztanak 200—200 Lei birságot kötelesek fizetni a népisk. alap javára.

52. A nyomtatásban szétszított tárgysorozathoz esperes ur több pont alatti pótlást jelentvén be, s azt

kögyűlésünk felolvasottnak tekintve a tárgyalás rendjéül elfogadja.

53. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére

elnökségen és jegyzőkön kívül dr. Haresár Géza és Boros Jenő küldetnek ki. Hitelesítés ideje: f. évi október hó 10, helye: Szatmár.

54. A 7—929 számú egyházmegyei határozattal elrendelt szavazás során beadott szavazatokat felbontó bizottság szeptember 3-diki gyűléséről felvett jegyzőkönyve szerint egy lelkészi és egy világi tanácsbírói állásra 50 egyházból 59 érvényes szavazat érkezett be, melyekből

1. a lelkészi tanácsbíróiságra kapott Sárközi Lajos 41, Pelleskey Sándor 5, Öry Tamás 3, Szaploneczay Bertalan és Nagy Endre 2—2, Orosz Ernő, Visky Ferencz, Juhász Péter Papp József, Nagy Lajos és dr. Koronka Pál 1—1 szavazatot. Ezek

szerint bizottság Sárközi Lajost törvényszerűen megválasztott lelkészi tanácsbírónak deklarálja.

2. **A világi tanácsbírói** állásra pedig dr. Jakó Endre 26, dr. Hadady Lajos és Kanizsay Jenő 5—5, dr. Király Zsigmond 3, Bunna István, dr. Böszörményi Károly, Jakó Pál 2—2, dr. Várady, Galgóczy Sándor, Nagy László, dr. Keresztszeghy Sándor, Német Elemér, dr. Mártha József, dr. Vajay Károly, ifj. Boros Zoltán, dr. Böszörményi Emil, Mándy Zoltán, Szilágyi Zoltán, Pap Árpád, Kisgyörgy János és Sajó Dezső 1—1 szavazatot kapott. Abszolút többséget tehát senki sem nyert s így bizottság új szavazást rendelt el dr. Jakó Endre és a második helyen egyenlő szavazatokot kapott két egyén, dr. Hadady Lajos és Kanizsay Jenő között s ez új, szűkebbkörű szavazásra — a szavazatbontó-bizottság szeptember 30-án felvett jegyzőkönyve szerint — 47 egyház küldött 54 érvényes szavazatot, melyekből dr. Jakó Endre 43-at, Kanizsay Jenő 11-et kapott s így a több szavazatot nyert dr. Jakó Endrét jelenti ki bizottság megválasztott világi tanácsbírónak.

Ez új szavazásnál szavazatot nem adott: Józsefháza, Pusztadaróc, Sárközujlak; hibásan szavazott, tehát érvénytelen volt Halmi és Kakszentmárton szavazata. Előbbinél a gondnoki pecsét, utóbbinál a lelkész aláírása hiányzott.

Közügyülésünk mindkétválasztás eredményéről örömmel értesül s midőn azt abban a jóleső reményben, hogy megválasztottak, Sárközi Lajos és dr. Jakó Endre urak nyert tisztségükben az Isten dicsőségére és anyaszentegyházunk javára hűséges szolgálattal sáfárkodnak, megerősíti és a szavazatokat megsemmisíteni rendeli, egyszersmind felhívja őket a hivatalos eskü letételére.

A szavazatot nem küldött egyházak lelkészeit pedig a mulasztás igazolására szólítja fel esperes ur előtt 30 napon belül, különben 500—500 Lei, államszegélyükből levonható birságot fizetnek, mely a lelkészi könyvtár javára és a népiskolai segélyalap növelésére fordítandó.

55. Mult gyűlésünk megerősítette Nagy Bélának világi tanácsbíróvá történt megválasztását, aki akkor nem volt jelen s így esküt nem tett. Most úgy ő, mint Sárközi Lajos leteszik közgyűlésünk előtt hivatalos esküjüket, melynek megtörténte után esperes ur üdvözli szíves szavakkal az új lelkészi és világi ta-

tanácsbíró, kérve anyaszentegyházunk érdekében végzendő munkájukra Isten áldást adó segédelmét. Ezután mindketten köszönetet mondanak az egyházak bizalmából rájuk esett megtiszteltetésért s ígéretet téve tisztségük hűséges betöltésére, magukat közgyűlésünk szeretetébe ajánlják. Nagy Béla tanácsbíró egyuttal bejelenti, hogy 15.000 Leit felajánl a népiskolai segélyalap gyarapítására s ez összeget a közgyűlés asztalára le is teszi.

Egyházmegyei közgyűlésünk a felajánlott adományt, mint az egyházszeretnek nemes cselekedetben megnyilvánult bizonyosságát hálásan fogadja; s megválasztott tanácsbíróknak a tanácsbírói széket őszinte éljenzések közben rendelkezésükre bocsátja.

56. Olvasztatott Esperes Ur következő jelentése:

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés! Közös gyászunk, egyházmegyei gondnokunk elhunyt alkal-
mából tett intézkedéseimről külön a következőkben számolok be.

Közöltem minden lelkeszi hivatallal a gyász esetet, intézked-
tem, hogy a temetés napjáig délben — gyászunk jeléül, ugyszin-
tén a temetés tartama alatt — minden egyházban harangoztas-
sanak. A temetésen lelkeszeink a lehetőségig részt vegyenek és
az egyház képviseltetéséről gondoskodjanak.

Az egyházmegye nevében gyászjelentést adattam ki. Az el-
hunyt koporsójára az egyházmegye nevében, — mint a lelkeszi
kar részéről koszorút helyeztettem s a temetési szolgálat végzé-
sében egyházmegyei főjegyzővel résztvettem. A temetésen meg-
jelent lelkeszeink s több világiaink kíséretében a gyászoló özvegy
előtt részvétünket fejeztem ki egyh. megyénk és a kerület elnök-
sége részéről.

Mindezek bejelentése mellett kérem méltóztassék az egyház-
megye gyásza kifejezéséül elhatározni, hogy boldogult godno-
kunk emlékének megörökítésére jegyzőkönyvünkben gyászlapot
szenteljünk.

Végezetre jelentem, hogy püspök ur a kerület, mint annak
elnöksége részéről táviratban fejezte ki részvétét a megdöbbentő
gyász eset felett.

Kiváló tisztelettel:

Avasujváros, szept. 18. 929.

Szell György esperes.

MAGYARÁDI
BOROS ZOLTÁN

EGYHAZMEGYEI GONDNOK

EMLÉKEZETE

1865

1929

Közgyűlésünk kegyeletes megilletődéssel veszi tudomásul esperes ur intézkedéseit, melyeket a szelid lelkű jó ember, néhai B o r o s Z o l t á n egyházmegyei gondnok váratlan elhunytával fogadtatott.

A magyar református Sion életének küzdelmes időszakában állította őt a közbizalom vezető helyre, hol a neki adatott kevés idő alatt is hűséggel hordozta hivatala terheit; korai távoztával a fájdalom érzelmeit váltotta ki barátainak, tisztelőinek, egyházmegyénk alkotó tagjainak s egész egyetemének lelkéből.

Tisztelt neve, drága emléke áldott lesz mindazok szívében, akik magyar fajunknak, anyaszelegyházunknak javáért folytatott csendes, de hasznos és áldozatos munkásságának eredményeit szemlélték és élvezték.

Kegyeletes megemlékezésünket jelezze gyászlap jegyzőkönyvünkben; részvétünket pedig tolmácsolja ez a határozatunk a méltán gyászoló család előtt.

57. Püspök ur a néhai gondnok halála alkalmával a kerület elnökségének és összességének részvétét táviratban fejezte ki.

Közgyűlésünk a főtisztelőü püspök ur által kifejezett részvétért hálás szívvel mond köszönetet s erről a kerületi elnökség kivonaton értesítettik.

58. Esperes ur közgyűlésünk intézkedését kéri a megüresedett gondnoki állás betöltése tárgyában, mire

közgyűlésünk elrendeli, hogy az egyházmegyei gondnoki állásra a kebelbeli presbiteriumok folyó évi november hó 15-ig ejtsék meg a szavazást, s teriesszék be szavazataikat az esperesi hivatalhoz; esperes urat pedig fölhatalmazza, hogy a szavazatbontó bizottság által megállapítandó eredmény alapján — ha szükség lenne rá — új szavazást rendeljen s gondoskodjék a megválasztott gondnok elfogadó nyilatkozatjának beszerzéséről és az új gondnokot hivatalába beiktató rendkívüli közgyűlés összehívásáról.

59. Szavazatbontó bizottság tagjaiul

közgyűlésünk esperes és gondnok urak elnöklete alatt Oláh Sándor, Dr. Haresár Géza, Boros Jenő és Sárközi Lajos urakat választja meg.

60. Az 1928 évről szóló, nyomtatásban a közgyűlés alkotó tagjainak megküldött esperesi jelentést (lásd a mellékletek között)

közgyűlésünk felolvasottnak tekinti, tudomásul veszi s annak egyes pontjaira a következő határozatokat hozza:

I. Az egyházak beléletére vonatkozólag közzétett adatok általánosságban megnyugvást keltő hatását nagyon rontja és károsan befolyásolja az a körülmény, hogy néhány gyülekezetünkben a vallásos buzgóság hiánya, közönyösség terjedése, hithűség gyengülése folytán uralkodó közhangulat hatása alatt, némely esetben pedig kényelemszeretet, vagy nemtörődömségből eredőleg sem a vasárnap délutáni, sem a hétköznapi istentiszteletek — ezen biblia magyarázatok — nem tartatnak meg; — továbbmenőleg a vasárnapi iskola beállításáról nem gondoskodnak mindenütt, sem pedig a belmissziói tevékenység egyéb alkalmait (vallásos estélyek tartása, énekkarok szervezése, vezetése stb.) nem méltatják kellő figyelemre, s ezekre irányuló felsőbbhatósági rendelkezéseknek nem tesznek eleget.

Addig is azért, amíg e tárgyban a készítendő új zsinati törvények félreértést nem ismerő módon rendelkezni fognak, közgyűlésünk előbbi intézkedéseire s a vonatkozó kerületi határozatokra utalással, fegyelmi felelősség terhe alatt rendeli lelkészeknek és presbitériumoknak, hogy mint a vasárnap délelőtti, úgy

a vasárnap délutáni istentiszteletek is minden gyülekezetben, minden alkalommal megtartassanak (káté magyarázattal);

hétköznapiokon reggel hetenként 3 alkalommal istentisztelet tartassék (biblia olvasással; alkalmilag, de különösen a téli hónapokban és bűnbánati héten írásmagyarázattal);

a vasárnapi iskola beindítása és tervszerű vezetése, mint a belmissziói tevékenység alapvető szerve és alkalma, általában az ifjúsági munka, pásztori látogatás, szegénygondozás, kivándorlók felvilágosítása, iskolai gyermekek rendszeres templomba járatása stb. minden lelkész és presbitérium gondoskodásának legfontosabb tár-

gya legyen s e téren rájuk váró kötelességeiknek aprólékos gondossággal, fáradhatatlan buzgósággal és teljes odaadással tegyenek eleget, mert az egyház belső megújulására irányuló forró óhajításunk enélkül hiábavalók lesznek.

E célból különös figyelmébe ajánlja közgyűlésünk az egyházlátogatóságnak, hogy ellenőrző látogatásaik alkalmával minden gyülekezetben vegyék számon a belmissziói tevékenység eredményeit, ahol szükségét látják tanácsosnak és utasításokkal szolgáljanak, mindenesetre részletes jelentéssel számoljanak, hogy tiszta képet nyerjen közgyűlésünk a gyülekezeti munka menetéről, értékéről.

Tekintettel arra, hogy pl. a templom látogatók számának megállapításánál nem egységes elvek alapján járnak el, utasítja közgyűlésünk a lelkészeket és egyházlátogatókat, hogy itt a gyülekezet összlélekszáma veendő alapul (nem pedig a felnőttek lélekszáma); továbbá, amennyiben még a jövő évben is olyan vizitációs jegyzőkönyvet adna ki a kerület, amelyben nincs kérdés a vasárnap délutáni istentiszteletekre vonatkozólag, a látogatóság tagjai erre is terjeszkedjenek ki, s a megjegyezni valók számára hagyott helyen írják fel a talált eredményt.

Az egyházak küléletére vonatkozó közlések során rendeli közgyűlésünk, hogy az egyházi és iskolai teherviselésnél jelentkező hátraleékok és élyes, de következetesen szigorú behajtása érdekében lehetőleg a maguk hatáskörében mindent kövessenek el presbyteriumaink. Ne feledjék el, sőt felelősségük tudatában igyekezzenek a gyülekezetek tagjainak figyelmét fölhívni arra a körülményre, hogy a református Sion nagy értékek hordozója ma is, s azokat az értékeket megtartani, a jövő számára átmenteni a szívbéli, lelki odaadás és buzgó ágon kívül anyagi áldozatokkal lehet, melyeknek rendszeres és pontos beszolgáltatása biztosíthatja az egyház életének és tevékenységének menetét. Ne vonakodjanak tehát annak viselésétől az egyházközségek tagjai, ne engedjék a törvényes kirováásokat kiegyenlítetlenül hagyva, hátraleékkal maradni az egyházi vezetőség tagjai sem, mert

annál nehezebb lesz a következő év gondja ugy a presbiteriumra, mint a gyülekezeti tagokra nézve, nem is szólva arról, hogy az egyházkerületi és megyei köztartozások legtöbb helyen emiatt nem fizethetők ki; végül pedig az egyházi adózók jelentős száma (32%) így marad ki a választói névjegyzékből s nem gyakorolhatja törvényes jogait.

Iskola ügyeinkkel kapcsolatosan megnyugvással veszi tudomásul közgyűlésünk, hogy a felekezeti oktatás szolgálatában álló tanárok, tanítók nagy buzgósággal és nagy egészségesen megfelelő eredménnyel tettek eleget kötelességeiknek, Isten áldó kegyelme legyen munkásságukon. Mindössze egy helyen, az avasujvárosi iskola I. II. osztályában volt nem elégtelen ugyan, de mégsem kielégítő eredmény, miért is figyelmezteti közgyűlésünk tanítónőt, hogy ebben az iskolai évben több odaadással lássa el hivatala teendőit, elfogadható eredményt mutasson, mert ha a félévi vizsgálat eredménye sem lenne kielégítő, a fegyelmi eljárást már most elrendeli ellene.

Az állami iskolákban, az illetékes lelkészek által végzett vallástanítói munka eredményének fogyatékoságát is főlemlítvén jelentés, közgyűlésünk komoly figyelmeztetéssel fordul a most nyilvánosan még meg nem nevezendő lelkészekhez, hogy a rajtuk kívül álló nehézségekkel is számolva, azokat leküzdve, a lehetetlent is lehetővé téve, mindnyájan buzgó odaadással végezzék vallástanítói kötelességeiket, melylyel Anyaszentegyházunk drága palántainak fajunk és szent hitünk számára való megtartását munkálják. — Selyeby Géza püspöki lelkészt felhívja közgyűlésünk, hogy amennyiben maga nem teljesíthetné, megfelelő helyettesítésről gondoskodjék, s így biztosítsa gyülekezetében az eredményes vallástanítást, mert további elnézésre nem számíthat, s elégtelen eredmény esetére a fegyelmi eljárás megindítását rendeli el vele szemben közgyűlésünk.

Az iskolaügyekkel kapcsolatosan sajnálattal állapítja meg közgyűlésünk, hogy azon községekben, hol nincs felekezeti iskolánk, annak dacára, hogy a tankötelesek nagy többsége magyar anyanyelvű, az állami iskolákban egyetlen helyen sincs magyar tagozat. Így egyházunk

jövendő tagjai anyanyelvöket nem tanulhatják s e miatt a vallástanítás eredménye és sikere is veszélyeztetve van. Tekintettel arra, hogy ehhez az elemi iskolai törvények rendelkezése szerint is joga van a magyar lakosságnak, fölkéri közgyűlésünk a főtiszteletű egyh. ker. közgyűlést, hogy ennek az életbevágóan fontos, egyben törvényes alapon álló követelésünknek érvényesítése érdekében illetékes helyen lépéseket tenni méltóztassék.

Egyben a vallásanító lelkészek részéről a vallástanítási kézikönyvek késedelmes szállítása, ujabban teljes hiánya miatti panaszok alapján arra is kéri közgyűlésünk a főtiszt. egyházkerületi közgyűlést, hogy a vallástanítás eredményessége érdekében idejében méltóztassék gondoskodni a vallástani kézikönyvek forgalomba hozataláról.

A statisztikai adatok tudomául vétele során, mindössze azt rendeli közgyűlésünk, hogy a kitérések azzal a részletezéssel közöltessenek a következő esp. jelentésekben, hogy legyen feltüntetve hol, milyen felekezet sorába léptek át kitérő híveink.

Ezekről a határozatokról az illetékes lelkészek, tanítók s általuk az egyes presbitériumok és név szerint nevezettek jelen jegyzőkönyv útján értesíttetnek.

61. Olvastatott a következő esperesi jelentés:

„Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!
Az időközi változásokra s más fontosabb ügyekre vonatkozó jelentésemet van szerencsém a következőkben betérjeszteni:

1. A lelkészi karban annyi változás történt, hogy az üresedésbe jött szamosdarai állásra július hó 14-én meghívás útján, Kovács Gyula kaczkói lelkész választatott meg; ki is állásába f. hó 29-én fog beiktattatni. A **nagytarnai** egyház lévita lelkészi állását f. hó 1 napján Dénes László lévita tanítóval töltötte be. Meghívására kiadtam az engedélyt.

2. A tanítói karban 1. Koós Ferenc (diploma Nagyenyed, 1929) kiskolcai tanító, 2. Fodor Tivadar (diploma Sepsiszentgyörgy, 1920) avasujvárosi, 3. Ladányi Károly szatmári (volt szalontai), 4. Tóth Zoltán halmai (volt kishábonyi, 5. Horváthné Pettyke Erzsébet amaczi, 6. Fejes István adorjáni és 7. Lengyel Margit kakszentmártoni tanítók, illetve tanítónők választási

jegyzőkönyvét megerősítettem s nevezettek állásaikat elfoglalták.

3. Helyettes tanítókul: Zöld Mihály tanítóképző intézetet végzett növendéket Tamásváralján hatáskörömből folyólag megerősítettem, f. évi szeptember elsővel kezdődő isk. évre. Mig a mult isk. évben ápril. 18-tól az isk. év végéig Horváthné Petyke Erzsébet tanítóul működéséhez hozzájárultam.

II. Mult gyűlésünk 2-ik és 5-ik sz. határozatára tisztelettel jelentem, hogy az ott nevezettek igazolással éltek mind. De Pusztadaróc és Patóháza lelkésze igazolása nem volt megokolt s így 500—500 Leit a lelkészi könyvtár és népiskolai segély alap javára — állami illetményeikből levontam s illetékes helyre átutaltam.

III. A tanítói gyámegylet mult évi kamat jövedelmét 20% levonással — mi tőkésítendő — kiutaltam az egyh. m. pénztérből özv. Geesey Istvánné és özv. Fábíán Istvánné özvegy tanítónék részére.

IV. Az avasujvárosi ref. iskolaterem kibővítési tervrajzait s költségvetését 58.312 Lei bekerülési összeggel jóváhagytam,

Avasujváros, 1929 szeptember 19.

Kiváló tisztelettel:

Szél György, esperes.

Közügyülésünk a jelentést tudomásul veszi, a jóváhagyást, illetve megerősítést igénylő esperesi intézkedéseket jóváhagyja, megerősíti;

Kovács Gyula szamosdarai lelkészt szeretettel fogadja s egyházmegyénk kebelébe beiktatva, a jó Isten áldását kéri munkálkodására;

tudomásul veszi Dénes László eddig görbedi tanítónak a nagytarnai lévita-lelkészi állásra való megválasztását, jó reménységgel lévén afelől, hogy új munkakörében is az eddigi hűséggel szolgálja Anyaszent-egyházunk érdekeit;

a jelentésben felsorolt hét rendes tanítót, illetve tanítónőt állásaikban véglegesen megerősíti, — helyettes tanítók alkalmazására vonatkozó esperesi intézkedéseket tudomásul veszi.

Ugyszintén a II. III. IV. alattiak is helyeslő tudomásul szolgálnak.

62. Olvastatott az egyh. ker. 19—1929 sz. határozata, mely a minden lelkészi hivatalban meglévő ker. jegyzőkönyvben, püspök ur jelentéseivel együtt rendelkezésünkre áll.

Közgyűlésünk a kerület időszerű, praktikus és okos elgondolásból fakadó fenti határozatot tudomásul véve, felhívja lelkészeket és általuk a presbiteriumokat, hogy az abban foglaltakhoz mindenben alkalmazkodjanak, annak a presbitériumokban való felolvasását, a felveendő jegyzőkönyv keretében igazolják; végül az 5. pont alapján elrendelt **socialis bizottság** megalakítását elhatározva, annak tagjaiul esperes ur elnöklete alatt dr. Koronka Pál, Tankóczy Gyula, Peleskey Sándor, dr. Hadady Lajos és dr. Király Zsigmond urakat választja meg.

63. Az egyh. kerület 24—929 sz. határozatának végrehajtását, mely utasítja az egyházközségeket az iratterjesztés haladéktalan megszervezésére, továbbá elrendeli, hogy a nyugdíj, sajtó és misszió jelentőségére lelkészek a gyülekezetek figyelmét nyomatékosan hívják fel és úgy a lelkészek, mint presbitériumok rajta legyenek, hogy a nagypénteki, a reformáció előtti és reformáció vasárnapi perselypénzek az egyetemes nagy céloknak megfelelő összeget tegyenek ki,

közgyűlésünk minden egyházközség illetve presbitérium bűnöző figyelmébe ajánlja.

64. Az egyh. ker. gyűlés 26—929 sz. határozata, mely utasítja a hiv. lap kiadóhivatalát, hogy a „Reformátusok Lapját“ az egynél több tanítói állást fenntartó egyházközségekre külön példányban küldje meg a ref. iskola címére is, tudomásul szolgál.

65. Olvastatott az egyházkerület 38—1929 sz. határozata, melyben a nagybányai egyházmegye **nagybocskói** missziói köre részére 3000.— Lei, **többi** missziói köreire 6000.— Lei segélyt szavazott meg.

Közgyűlésünk a kerület idézett határozatát tudomásul véve, utasítja missziói lelkészeket, hogy végzett munkásságokról minden év január, ápril, július, október 1 napjain 2 példányban szerkesztett részletes jelentést terjesszenek be az esperesi hivatalnak, esperes urat pedig

felkéri, hogy a segély folyósítási iránti további intézkedéseket megtenni méltóztassék.

66. Az egyházkerületi közgyűlés egyházmegyénknek a missiói körök 1927 és 1928 évi állapotáról felterjesztett jelentésére 50—929 számú határozatában megállapítja, miszerint örömmel látja az egyházmegyénkben folyó missiói munkát és a szabályszerű jelentéseket jegyzőkönyvében közzétenni határozta.

Tudomásul szolgál.

67. Olvastatott az egyh. ker. 48—1929 sz. határozata a missiói körök munkásságáról szóló jelentések stb. összeállítása és kezelése tárgyában.

Közgyűlésünk kerületi fenti határozatát tudomásul véve, további eljárás és miheztartás végett a missiói bizottság és a missiói lelkészek figyelmébe és különös gondjaiba ajánlja.

68. Olvastatott az egyh. ker. 59—1929 sz. határozata az egyházkerületi árvaház létesítése és fenntartása tárgyában, melynek során azt kéri a kerület: nyilatkozzanak az egyházmegyék útján az egyházközségek, hogy hajlandók-e a krisztusi nagy célra meghozni a maguk önkéntes áldozatát, hajlandók-e az Árvaház részére házakénti gyűjtést végezni?

Közgyűlésünk áthatva a names cél nagyságáról, benső megindultsággal érezve e téren is reánk váró feladatok parancsoló szükségét, fölhívja presbitériumokat, hogy idézett határozatot tárgyalva, f. évi nov. 15-ig tegyenek jelentést az esperesi hivatalnak, mennyi önkéntes hozzájárulást vállalnak a kerületi Árvaház fenntartása érdekében? Esperes urat pedig fölkéri, hogy az eredményről a főtiszt. püspöki hivatalt értesíteni méltóztassék.

60. 60—929 sz. határozatában elrendeli egyh. ker. közgyűlés, hogy az állami jegyzőkönyvek adatait az esperesi és dékáni látogatások alkalmával az iskolalátogatók ellenőrizték s a konstatalt hiányok pótlására a helyszínen praktikus utasításokat adjanak.

Közgyűlésünk a kerületi határozat tudomásul vétele mellett, maga részéről is utasítja az iskolalátogatókat a rendelet betartására.

70. Olvastatott az egyházkerület 65—929 sz. határozata súlyos válsággal küzdő középiskoláink mindenirányu támogatása és megsegítése tárgyában.

Közgyűlésünk a kerület idézett határozatát alkotó tagjainak s általában Anyaszentegyházunk mind köz, mind tanácsos rendjeinek komoly figyelmébe ajánlja. Az egyházi tisztviselők középiskolai célokra leendő progressiv megadóztatására vonatkozólag azonban, legnagyobb sajnálatára javaslatot nem tehet, miután az egyházmegye lelkészei és részben más hivatalosai is a szatmári gimnázium fenntartása érdekében már több évre szóló jelentős terhet vállaltak magukra. Így legfeljebb arról lehet szó, hogy azok, ha lennének ilyenek — akik eddig nem vettek volna részt a segélyezési akcióban, szintén írásbeli kötelezettséget vállaljanak, akiktől pedig több is telne, eddigi adományaikat felemeljék. E célból fölkerjük a gymn. igazgató urat, szíveskedjék egy kimutatást küldeni esperes urhoz a segélyezési akcióban részt vevő lelkészekről s más egyházi tisztviselőkről; esperes urat pedig felhatalmazza, hogy azokat, akik e célra még áldozatot nem hoztak volna, közgyűlésünk nevében utasítsa önkéntes megajánlásuk megtételére. Az így általunk teljesített iskola segélyezési akció műbenlétéről főtiszteletű püspök urhoz jelentés küldendő.

Egyidejűleg a főtiszteletű ker. közgyűlést arra kerjük, hogy a többi egyházmegyékben szolgáló lelkészeket és tisztviselőket is kötelezze legalább olyan mérvű áldozat hozatalára, mint a mennyivel egyházmegyénk hivatalosai igyekeznek már huzamos idő óta segíteni válságban lévő középiskoláink sorsán.

71. Olvastuk az egyházkerületi gyűlés 71—929 számu határozatát, mely elrendeli, hogy minden egyházmegye bizottságot küldjön ki a tanítói fizetések reális értékének megállapítására és annak elbírálására, hogy mely egyházközségek azok, melyek szolgálható képességük teljes igénybevételével sem képesek megadni az egyházkerület által megszabott minimumot;

Közgyűlésünk — minthogy egyházmegyénkben az értékelés már megtörtént, — utasítja a 33—928 számu határozatával kiküldött bizottságot e ker. határozat értelmében teendő további eljárásra.

72. Egyházkerületi gyűlés f. évi 93 számú határozata kapcsán

közgyűlésünk újra meg újra hangsúlyozza az ifjúság
minél intenzívebb vallásos irányu nevelésének rendkívüli
fontosságát. Ezért úgy a vasárnapi iskola beállítását,
mint a bibliakörök megszervezését — a hitélet megszi-
lárdítása, az egyházhoz való tartozás és ragaszkodás ér-
zésének öntudatosabbá tétele, magyar kálvinista hitüket
áldozatos cselekedetekben megbizonyító egyháztagok ne-
velése céljából — minden gyűlekezetben elengedhetetle-
nül szükségesnek tartja.

Felhívja azért a lelkészeket, hogy ahol e munka még
beindítva nincs, úgy a vasárnapi iskolát, mint a biblia-
kört haladéktalanul szervezzék meg.

A lelkészi körök elnökeit pedig arra hívja fel köz-
gyűlésünk, hogy évenként legalább egyszer, más-más
gyülekezetekben, világi egyének bevonásával tartandó
belmissiói napok rendezése iránt intézkedést tegyenek.

73. Olvastuk az egyházkerületi gyűlés f. évi 150 számú hatá-
rozatát a presbiteri és egyházközségi gyűlések énekkel és imád-
sággal megkezdése tárgyában.

Egyházmegyei közgyűlésünk — bár a kerületi hatá-
rozat intencióját teljes tisztelettel és megértéssel veszi
tudomásul s bár kifejezést kell adjon azon véleményé-
nek, hogy az ilyen gyűlések énekléssel megkezdésének
több elképzelhető nehézsége merülhet fel, mégis — ez
utasításnak a lehetőség szerinti betartására — a gyűlé-
sek rövid imával megkezdésének feltétlen bevezetése
mellett a maga részéről is felhívja az egyházközségeket.

74. Olvastuk az egyházkerületi gyűlésnek egyházmegyénk
felterjesztésére hozott 154—929 számú határozatát az állami
ünnepeken hálaadó istentisztelet tartása tárgyában.

Tudomásul szolgál.

75. Püspök ur az érdekelt egyházközségek tudomására hozza,
hogy a magyarországi ref. egyház egyetemes konveteje 66—929
számú határozatában kimondta, miszerint a tőkekamat, segé-
lyezési akció folyamán az elszakított területekre esett egyház
községeknek annak idején általa kiutalt kölcsönök visszaköveté-
léséhez való jogát fenntartja.

Tudomásul szolgál.

76. Olvastatott a következő jelentés: „Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! A m.-szigeti ref. lyceum Igazgatótanácsa nevében a ref. lyceumot érdeklő ügyekről, melyek az elmúlt 1928. évben és a jelen 1929. év első felében nyertek elintézészt, van szerencsém a következőkben jelentést tenni:

1. A nagybányai egyh. megye az 1928 évi aug. 14-én tartott gyűlésében jóváhagyta az igazgatótanácsnak az intézet tulajdonát képező Sima pusztá bérletjével kötött újabb bérszerződését, amelyet az egyházmegye megerősítés végett az egyházkerülethez küldött fel. Ezen szerződést az egyh. ker. közgyűlés 1929 máj. 29-én tartott gyűlése 122. pontjában hozott határozatával megerősítette.

2. Az egyh. megye az igazgatótanácsnak azon határozatát, amelylyel Ligeti Imrét a szigeti ref. főgimn. rendes tanárává választotta, 1928 évi nov. 9-én tartott gyűlésében jóváhagyta, amely határozatot az egyh. m. megerősítés végett, az egyházkerületre terjesztett fel s ez a határozat kerületi megerősítést nyert.

3. Esperes ur a kerületi közgyűlés 17—928 sz. határozatára hivatkozással bekérte a ref. lyceum számadásait és vagyonleltárát az 1927. 1928 évekről az egyh. kerületre leendő felterjesztés céljából. Ezen rendelkezésnek a pénztár csak részben tehetett eleget, mint hogy a leirat vételekor az 1928-ik évi számadás még az igazgatótanács által megállapítva és az egyházmegye által jóváhagyva nem volt. Így a pénztár csak az 1927-ik évi számadáshoz vonatkozó okmányokat küldhette fel.

Azóta már az igazgatótanács az 1928-ik évre vonatkozó számadást is megállapította és jóváhagyás végett az egyh. megyei közgyűlésre terjesztette fel, amelylyel kapcsolatosan az igazg. tanács 1929 június 24-én tartott gyűlésében a 12-ik pontban a köv. határozatot hozta: „Igazgatótanács pénztárnok eljárását jóváhagyólag veszi tudomásul és a még érvényben levő szabályzat értelmében leszögezni kívánja azt a tényt, hogy a lyceum költségvetésének és számadásainak jóváhagyása az egyházmegye jogkörébe tartozik.”

4. Püspök ur 422—1929—I. szám alatt az intézet vezetését felszólította, hogy a magyar ref. kultúra terjesztése céljából a szigeti lyceum könyvtára is lehetőség szerint a munka szolgálatába állíttassék. Ezen leíratra a lyceum gazdasági bizottsága részletes felvilágosítást küldött a tekintetben, hogy ez a cél ma mennyiben valósítható meg. Ebben a felterjesztésben a gazdasági

bizottság kifejti, hogy a lyceum nagy könyvtára lévén majdnem teljesen tudományos jellegű könyvtár, a maga egészében nem bocsátható a nagy közönség rendelkezésére jelenleg, különösen azért sem, mert a megszállás első hónapjaiban tartott katonai házkutatások alkalmával felzavartatott és azóta nem lévén itthon még a Debreczenbe elküldött nagy katalógus sem, újból rendezni nem is lehetett s ma ennek a rendezése a rendkívüli nagy terjedelménél fogva rendkívül költséges volna. Azonban, hogy a helyi kulturszükségletnek az intézet eleget tegyen, felkérte, illetve az igazgatótanácsnak javasolta, hogy az intézet tulajdonában levő és eddig is külön vezetés alatt tartott ifjúsági könyvtár rendezésére az intézet tanárát Ligeti Imrét kérje fel. Ez meg is történt úgy, hogy a könyvtár, mely körülbelül 2—3000 kötetet tesz ki, ma már majdnem teljesen rendezve van.

Az igazgatótanács a gazdasági bizottságnak ezen felterjesztését jóváhagyólag vette tudomásul és a javaslata szerint megbizta Ligeti Imrét ezen könyvtár rendezésével.

Egyházmegyei közgyűlésünk a máramarosszigeti ref. lyceumra vonatkozó jelentésben foglalt intézkedéseit az igazgatótanácsnak jóváhagyólag veszi tudomásul és a előterjesztés 3. pontjában idézett határozatát az igazgatótanácsnak teljes egészében magáévá teszi, vagyis kimondja, hogy a máramarosszigeti ref. lyceum számadásainak és költségvetésének jóváhagyása mint utolsó fórumnak, a nagybányai egyházmegyének jogkörébe tartozik.

77. Oláh Mátyás halmi-i hegyi lakos és 17 társa aziránt kérelmeznek, hogy a halmi-i anyaegyháztól elválva Tamásváralja anyaegyházhoz csatlakozhassanak. Kérelmüket azzal indokolják, hogy míg Halmi 10 km. addig Tamásváralja csak másfél kilométer távolságra van a halmi-i hegytől. A Tamásváraljához való csatlakozás tehát előnyösebb lenne rájuk nézve úgy az istentisztelet látogatása, a lelkeszi functiók igénybevétele, mint gyermekeik iskoláztatása, stb. tekintetében. Hasonló tartalmu előző kérelmök tárgyában Esperes Ur 584—929 sz. alatti leiratában a törvény rendelkezésére hivatkozással már intézkedett, az esperesi leiratot kérelmező átvette, azt a halmi-i presbitérium is letárgyalta s oda nyilatkozott, hogy a halmi-i hegyi hivek kellő lelkigon-

dozásban részesülnek, elszakadási törekvésük anyagi kérdésekkel áll kapcsolatban s ahoz a maga részéről nem járulhat hozzá.

Közgyűlésünk Oláh Mátyás és társai halmi-i hegyi lakosok fenti kérelme felett napirendre tér, mert eltekintve attól, hogy az E. T. I. tc. 105 §-a világosan rendelkezik hovatartozandóságuk kérdésében, iratok közül hiányzik a tamásváraljai presbitérium nyilatkozata, vajjon elfogadnák-e őket, ebben az esetben is tudnának-e helyet adni iskolájukban a halmi-i hegyi lakosok gyermekeinek is? Köztudomás szerint: nem. Ezekre tekintettel kérelmezők fogadják meg esperes ur böles elgondolással tett tanácsát s higgadt mérséklettel és megértéssel intézzék el az esetleges félreértéseket, teljesítve az anyaegyház iránti kötelelességeiket.

78. Takács Lajos nagybocskói missiói lelkész közgyűlésünk 14—1929 sz. határozatának megváltoztatását, s ennek kapcsán azt kérelmezi, hogy továbbra is Máramarosszigeten lakhasson s ne kelljen a missiói kör központjába Nagybocskóra visszaköltöznie, mit 1930 ápr. 30-ig azért sem teljesíthetne, mert az ottani lelkészi lakás haszonbérbe van adva, s jelzett ideig ki nem üríthető. Egyben az egyházmegye intézkedését kéri arra nézve is, hogy Máramarosszigetre való beköltözése, esetleges visszaköltözése költségeit, valamint 6 évi vallástanításért járó díjazását a lyceum Igazgatótanácsával téríttesse meg részére.

Közgyűlésünk kérelmező beadványa felett napirendre tér. Kétségtelen dolog, hogy Takács Lajos missiói lelkész saját érdeke a Máramarosszigeten való állandó lakhatást tenné kívánatossá (hol berendezett lakása, saját háza van), a szétszórán élő református hívek intenzív lelkigondozása, a missiói munka sajátos igényei és érdeke azonban a missiói központba való visszaköltözését követeli. A kerület 54—929 sz. határozata kapcsán különben is így rendelkezvén, egyházmegyénk másképen nem is határozhat e tekintetben.

De a kérelem másik részére vonatkozólag nem hozhat ezuttal érdemleges határozatot, mert kérelmező sem vallástanári alkalmaztatása körülményeit, sem végzett munkáját és szolgálata időtartamát, sem fizetésigénye mérvét és jogosultságát nem igazolja hitelt érdemlő ok-

mányokkal; e nélkül és a lyceumi Igazgatótanács véleményének meghallgatása nélkül pedig ilyen fontos ügyben egyoldalulag határozni nem lehet. Amennyiben tehát igényét jogosultnak tartja és annak érvényesítése érdekében közgyűlésünk intervencióját óhajtja igénybe venni, kérelmét okmányokkal felszerelve újra terjessze be.

79. A turtarebesi egyház presbitériuma f. évi szeptember 8-án tartott gyűlésének 28. számú határozatában arra kéri közgyűlésünket, hogy hagyja jóvá azon újonnan kiállított kántortanítói díjlevelet, melyet ilyen célból a múlt év november havában tartott gyűlésünkre már egyszer felterjesztett, de amely akkor jóváhagyást nem nyert.

Ez az új díjlevél az 1907 óta érvényben levőtől abban tér el, hogy míg ez utóbbi szerint az u. n. régi földek adóját egyház fizette, az új díjlevélben presbitérium ezt nem vállalja. Továbbá 5 és $\frac{1}{2}$ öl tűzifa helyett 970 négyszögöl területű szőlő és fiatal erdő haszonélvezetén kívül $1\frac{1}{2}$ öl beszállítani is vállalt tűzifát ad és minden iskolás gyermek után 100—100 Lei tandíj fapénzt állapít meg.

Felterjesztésében hivatkozik presbitérium arra a fájdalmas körülményre, hogy az egyház fenntartó ereje az egyházközség csekély népessége, hat teljes család kivándorlása és más egyháztagok vagyonának elvesztése folytán csak az utóbbi egy év alatt is nagy mértékben csökkent és ezt a fenntartói veszteséget, az így előállott jövedelem csökkenést nem áll egyháznak módjában pótolni; rendes kiadásait is csak nagy nehézséggel tudja fedezni; épületeinek karbantartására, javítására pedig semmit se tud fordítani. Temploma összeomlóban, papilaka elavult, renoválandó; nagyon legyöngült állapotában sem a régi tanítói díjlevelet sem egyházkerületi minimális fizetést kiszolgáltatni nem tudja.

Közgyűlésünk — bár tudja, hogy a lélekszámában megfogyatkozott, fenntartó erejében meggyengült, a jelenben is sok nehézséggel küzdő s a jövőt illetőleg súlyos feladatok előtt álló turtarebesi kicsiny egyházra nagy teherrel nehezedik egyéb kiadásai mellett a tanítói fizetés kiszolgáltatása, mégis — amikor az érvényben levő díjlevél szerinti, circa 20.000 Leire menő fizetést is emelni kellene — az új díjlevelet, mely fizetés csönkítést mutat, jóvá nem hagyja.

Sőt elvárja közgyűlésünk, mind a presbitériumtól, mind az egyház többi tagjaitól, hogy e próbáratevő időkben őseinknek vallásunkért, egyházunkért, iskoláinkért vagyonukat, nyugalmaikat, sőt életüket is feláldozni tudó példájából merítsenek erőt, buzgóságot és az áldozatkészségben kitartást arra, hogy megfogyatkozott erejükkel is viseljék szívesen és örömmel — a jobb jövő reményében — iskolafenntartásuk eddigi terheit. .

80. Az amaczi egyház presbiteriuma f. évi 99. számú szabályszerű határozatát felterjesztve az iránt kérelmez, hogy tőkepénzeiből a régebbi években elköltött 4220 Leinek, továbbá „Templomrenoválási alap“-jából a múlt évben ideiglenesen kölcsönvett 8249 Leinek, összesen tehát 12.469 Lei összeg visszafizetésének kötelezettsége alól mentse fel közgyűlésünk az egyházat.

Kérelmét a következő előterjesztéssel indokolja: Az utóbbi néhány év alatt 3 lelkészt eltemettetett, ugyanannyit költöztetett, súlyos ezrekre menő egyházmegyei és kerületi járulékait kifizette. Múlt évben a lelkészi lakást és két melléképületét, a f. évben pedig a templomot bádoggal befedette; a lelkészi kertet drótkerítéssel körülvette s még a jövőben is tetemes rendkívüli és rendes kiadások várnak az egyházra, melyeket csak a legmegfelelőbb áldozatkészséggel és teherviseléssel lesz képes teljesíteni. Egyben kérelmének teljesítése esetére presbiterium azon ígéretet teszi, hogy az egyház minden nagy megterhelhetése dacára is az „Egyházfentartási alap“-ot 200, a „Szegény alap“-ot pedig 100 Leivel fogja évenként nevelni.

Közgyűlésünk — bár teljes mértékben méltányolja az amaci egyháznak úgy a múltban teljesített soknemű egyházfenntartó kiadásait, mint a jövőben rá váró súlyos köteleességeket — a presbiterium fenti módon előterjesztett kérelmét nem teljesíti épen azért, mert a felhasznált pénzeknek „Templomrenoválási alap“ jellegük volt; már pedig az egyháznak presbiterium szerint a templomrenoválás is egyik közelebbi feladata lesz.

Engedélyt ad azonban közgyűlésünk az amaci egyháznak arra, hogy a 12.469 Lei tartozását 10 év alatt egyenlő részletben törleszthesse.

81. Az amaczi egyház presbiteriuma f. évi aug. hó 27-én tartott gyűlésének 143 számú szabályszerű határozata kapesán köz-

gyűlésünk jóváhagyása alá terjeszti azon szerződést, melyet lelkész és gondnok egyház képviselőjében aláírtak s melyben elismerik, hogy az amaczi 100. számú betétben 423. és 424. házszámok alatt felvett s a természetben egy belső telket alkotó, 542 négy-szögöl kiterjedésű házastelket, melyen egy avult állapotban levő ház van, az amaczi református egyházközség nem használja s bár telekkönyvileg az egyházközség nevében áll, nem az egyház tulajdona, hanem Szabó András és neje Asztalnok Ida és Szabó Mihály amaczi lakosoké és ezért beleegyeznek az egyház képviselőjében a betét kiigazításába s annak folyományaként abba, hogy az említett betétben és házszámok alatt felvett ingatlanokra a tulajdonjog Szabó Mihály, a haszonélvezeti jog pedig Szabó András és neje Asztalnok Ida javára bekebeleztesse, ők fizetvén a bekebelezési költséget és vételi illetéket.

Közgyűlésünk a becsatolt szerződést jóváhagyva, felkéri esperes urat, hogy azt ilyen értelemben záradékolva megerősítés végett a kerületi gyűlésre felterjeszteni sziveskedjék.

82. A nagytrnai egyház presbiteriuma a főtiszteletű egyh. kerületi közgyűlés 52—929. sz. határozatára hivatkozással arra kéri közgyűlésünket, hogy anyagi támogatása mérvére nézve számszerű javaslatot tegyen.

Közgyűlésünk ezuttal is megállapítva, hogy a más nemzetiségek és vallásuk közé beékelte szegény sorsu, jobbára cselédsorban levőkből álló, csekély számú nagytrnai egyház saját erejére utalva nem tarthatja fenn magát, illetve lévita-lelkésze szerény megélhetését sem biztosíthatja, tisztelettel javasolja a főtiszteletű ker. közgyűlésnek, hogy a nagytrnai lévita fizetésének pótlására havi 1000.— Lei, összesen évi 12.000.— Lei segély folyósítását elhatározni és biztosítani méltóztassék.

83. A halmi-i presbiterium f. évi jun. hó 2-án tartott gyűlésnek 3. számú — névszerinti szavazással hozott — határozatával megállapított új egyházi adó kulcsának megerősítését kéri.

Közgyűlésünk a betérjesztett adókulcsot — szavazati többséggel — megerősíti.

84. Egyetemes lelkészértekezlet a 81—928. sz. egyh. ker. határozatban foglalt ama felhívásra, hogy a lelkészi körök válasszának a maguk kebeléből egy alkalmas lekipásztort, aki a kör ke-

belébe tartozó vasárnapi iskolákat és bibliaköröket évente legalább egyszer meglátogassa, összekötve missziói napok, összejövételek rendezésével — a mikolai kör javaslatára — kimondotta, hogy mivel ilyen munka elvégzésére pénz kell, amelynek terhét az adminisztrációs költségekkel amugy is tulterhelt egyházakra nem háríthatjuk s egy lelkészt sem lehet arra kötelezni, hogy ezt a terhet a magáéból viselje, fedezet hiányában a ker. határozatnak eleget nem tehet. Javasolja egyuttal, hogy szervezze meg a kerület — drága adminisztrációs személyzetét leépítve — az egyházkerületi belmissziói lelkészi állást, amelyre különösen alkalmas pillanat lesz a legközelebbi kerületi gyűlés, amelyen a kerületi tisztviselők szolgálati pragmatikája véglegesen meg fog állapíttatni.

Közgyűlésünk a lelkészértekezlet előterjesztésével egyetértve, e jegyzőkönyvi számot felterjeszti a kerületi gyűlésre.

85. Egyetemes lelkészértekezlet 4—929. sz. alatt jegyzett azon előterjesztését és kérelmét, hogy az egyházkerületi segélyosztó bizottság a tanítói segélyek kiosztásánál legyen tekintettel mind a szolgálati időre, mind a tanerők családi állapotára, mind a különböző egyh. megyei vagy kerületi forrásokból előzőleg nyert segélyekre,

közgyűlésünk magáévá teszi s felterjeszti e határozatot a kerületi gyűlésre.

86. Egyetemes lelkészértekezlet f. évi július hó 11-én tartott gyűlésének 10. számú határozatában az iránt keresi meg közgyűlésünket, miszerint előterjesztéssel éljen az egyházkerületre a tekintetben, hogy vagy az egyh. kerület, vagy az egyetemes egyház egy — a bibliakörök megalakítását és vezetését tárgyaló — magyar népünk lelki sajátosságait szem előtt tartva s jól megfontolva összeállított részletes Vezérkönyvet v. Utmutató-t adjon a lelkészek kezébe, melynek segítségével és nyomán egyöntetű munka indulhasson meg az egész vonalon, továbbá hogy az egyetemes egyház jelölje meg azt a kört vagy határt, melyen belül a vallásos estéknek mozogni kell s amelyet átlépni ne legyen szabad és a vallásos esték felolvasási anyagául dolgoztassa fel s adja ki a magyar prot. egyháztörténelmet olyan formában, mint pl.: Dr. Luthardt: Előadások a keresztyénség erkölestanáról.

Közgyűlésünk a lelkészértekezlet előterjesztéséhez

hozzájárul s e jegyzőkönyvi számot a kerületi gyűlésre felterjeszti.

87. Egyetemes lelkészértekezlet az új liturgia tárgyában a körüli értekezletek egyhangú óhajta alapján javasolja közgyűlésünknek, hogy a liturgia megváltoztatása alkalmából az egyetemes magyar református egyház lelki egységének az egyetemes szer-tartásokban leendő kidomborítása céljából olyan értelemben te-gyen felterjesztést a kerületi gyűlésre, hogy a magyarországi li-turgiát fogadja el egyetemes egyházunk.

Közgyűlésünk a lelkészértekezlet javaslatát magáévá teszi s hasonló értelemben kifejezett kérés kapcsán a ke-rületi gyűlésre felterjeszti.

88. Olvastatott számvevőszék következő jegyzőkönyve:

„Jegyzőkönyv.

Felvétellett Szatmáron 1929 évi szeptember hó 25. napján, a nagybányai réf. egyházmegye számvevőszékének gyűlésében.

Jelen vannak alulírottak.

Előadó ismerteti az egyházmegye 1928 évi számadásait, me-lyek során megállapítást nyer, hogy a bemutatott számadások ugy-számadatilag, mint minden más tekintetben helyesek, kellően ok-mányoltak. A megelőző évi számadásban megállapított marad-vány, hátralék, tőke és alapok helyesen hozattak át ebbe a száma-dásba, melynek tételei jól vannak csoportosítva úgy a költségve-téssel, mint a kivétési főkönyvvvel és esperesi utalványozásokkal, va-lamint nyugtákkal és ellennyugtákkal egyeznek. Némi elégtétellel állapíthatjuk meg, hogy az előző években oly feltűnően magas ész-szegekre felfezaporedott hátralékok az esperes ur sürgető intézke-dései nyomán lényegesen kevesbedtek, bár még minig tekintélyes összegben állanak fenn. E miatt aztán nem volt kifizethető sem a szatmári gimnázium segélye, sem a tanítóképző likvidálása során egyházmegyénket terhelő hozzájárulás összege. Valamint szóvá kell tennünk azt is, hogy a különböző tartozások rendszertelen és késedelmes kiegyenlítése, sok esetben teljes elmaradása követke-zében, az egyházmegyei pénztár nem teljesítheti terminushoz kö-tött más kötelezettségeit sem, minek kárcs következményei bővebb magyarázatra nem szorulnak.

A tőkék és alapok állagai végeredményben lényeges emelke-dést mutatnak, ami Boros Zoltán és Kovássy Ákos adományai és

az egyházmegye tulajdonát képező missiói alapnak a tőkék közé sorozása folytán állott elő. Kamatok befolytak, a számadáson keresztül vezettettek. Mindössze azt mulasztotta el a pénztáros, hogy egyes alapok jövedelmének az alapítólevél szerinti hányadát, mint a közpénztár illető kezelési költséget, ez évben sem számolta el közpénztár javára. És itt kell felemlitenünk azt is, hogy célszerű lenne, ha a közpénztár és tőkepénztár jövőben egymástól teljesen elkülönítve kezeltetnék, miáltal az egész számadás áttekinthetőbbé lenne s az esetleges tévedések is kiküszöbölhetők lennének.

Az értékek meg vannak, számbavétettek és a számadásokban feltüntetett egyenlegekkel egyeznek. Elhelyezésök a következő: 1. avasujvárosi hitelszövetkezetenél 111,126.— Lei, 2. szamoskrassói hitelszövetkezetenél 23,431.— Lei, 3. Nagybányai Takaréknál 11523 Lei. Kamat jövedelem a szövetkezeteknél 16%, a Takaréknál 10%.

Az egyházmegyei pénztárba befizetett s itt átmenetileg kezelt összegek, mint nagypénteki, sajtó-vasárnapi, missiói perselypénzek az egyh. ker. pénztárba befizetettek.

A számadások zárótételeit magukban foglaló kimutatásokat összeállítottuk és mellékeljük.

Számvevőszék határozati javaslata ez:

Egyházmegyei közgyűlésünk az egyházmegye 1928. évi közpénztár számadásait számvevőszék előterjesztései és javaslata alapján elfogadja és megerősíti. Nagy Lajos pénztárosnak fáradságos és lelkiismeretes munkájáért köszönetet mondva — a felmentvényt, óvás fenntartással megadja.

Jövőre nézve utasítja pénztárost, hogy számadásai vezetése során, a zárszámadások elkészítése kapcsán a tőkepénztári számadást teljesen különítse el a közpénztári számadástól, tehát tulajdonképpen két önálló számadást vezessen, miáltal azok rendszeressége, könnyebb áttekinthetősége, valamint a tévedések elkerülése biztosítva lesz. Néhány alapnak az alapító levél rendelkezése szerint is a közpénztár illető hányadát fizesse át és számolja el a közpénztár javára.

Végül felhívja közgyűlésünk a presbitériumokat, hogy hátralékos tartozásaikat f. évi nov. 1-ig fizessék be, egyuttal fölkéri esperes urat, hogy az esedékes fizetni valókat, különösen a hátralékokat az egyházlátogatások alkalmával szedje be s látogató társaival és megbizottaival szedesse be. — K. m. f. Dr. Nagy Sándor alelnök Oláh Sándor előadó, Siető Pál, Sáfár Imre, Kürthy Károly bizottsági tagok.

azza
ben
ségv
nyo
meg
lete
re e
évr
igy
ahc
gy
dő

Közigyűlésünk számvevőszék jegyzőkönyvét egész terjedelmében jegyzőkönyvébe fölvetetni határozza, a benne foglalt jelentéseket tudomásul véve, javaslatait elfogadja és határozati erőre emeli.

89. Számvevőszék az egyházmegye 1929. évi költségvetését azzal a javaslattal terjeszti közgyűlésünk elé, hogy minden tételében hagyja jóvá; tehát járuljon hozzá ahhoz, hogy a megelőző költségvetésben elővezetett rendes tételeken, a számadás eredményei nyomán indokolt újabb tételeken kívül a 8—929. sz. határozattal megvetett írógép és vasszekrény vételére is felvétessék a szükségletek közé. Javasolja továbbá, hogy fedezetül az egyházközségek-re eddig lélekszám után kivetett 1 Lei 60 bani adó helyett a folyó évre 2 Lei állapíttassék meg. Tekintettel továbbá arra, hogy még így sem nyernénk teljes fedezetet: járuljon hozzá közgyűlésünk ahhoz, hogy az egyházmegye tőkéjéből 5000 Lei felhasználható legyen azzal, hogy ez az összeg a következő években visszafizetendő lesz.

Az így elfogadásra ajánlott költségvetés a következő:

	Egyenként Lei	Összesen Lei
A. SZÜKSÉGLET.		
I. Tiszteletdíjak.		
1. Esperesnek	5000.—	
2. Főjegyzőnek 1000.— Jegyzőnek 500.—	1500.—	
3. Tanácsbíráknak	900.—	
4. Egyházmegyei és közalapi pénztáros	2000.—	
6. Könyvtárosnak	200.—	11,150.—
II. Napidíjak, utiköltségek.		
1. Iskola látogatóknak	1200.—	
2. Egyházlátogatóknak	1200.—	
3. Egyházkerületi képviselőknek	2400.—	
4. Különböző napidíj és utiköltség . .	1500.—	
5. Egyházmegyei gyűlési napidíj . .	2500.—	
6. Missiói lelkészek fuvardíja	3300.—	12,100.—
III. Írószerek, nyomtatványok.		
1. Egyh. megyei jegyzőkönyv, tárgysorozat, esperesi jelentés	10,000.—	
2. Esperesi iroda írószer szükséglete .	3000.—	
3. Postai portók, távirat	1000.—	14,000.—

IV. Segélyezések.

1. Szatmári gimnáziumnak	40.000.—	
2. Ösztöndíjakra	1200.—	
3. Tanítói gyámsegély	280.—	
4. Elemi iskolák segélye	6000.—	
5. Belmissió esetleges költségei	1500.—	48,980.—

V. Különbözők.

1. Vegyes, előre nem láthatókra	1200.—	
2. Átmenetiek	2000.—	3,200.—

VI. Adósságtörlesztés, tőkésítés.

1. Szatmári gimn. elmaradt segélye	25.335.—	
2. Szatmári tanítónőképző adósságaira	5000.—	
3. Többletkiadás 1928. évről	784.49	
4. Egy vasszekrény vételára	5500.—	
5. Egy írógép vételára esp. iroda részére	10.000.—	
6. Számvevőszék elmaradt fizetése	550.—	
7. Tőkegyarapításra	2000.—	49.399.49

Összes szükséglet : 138.829.49

B. FEDEZET.

1. 1928. évi pénzmaradvány	—	
2. Tőkéek alapok kamataiból	16.000.—	
3. Hátrálékokból: Régiek	5417.—	
1928. évi rendes	5417.—	
főgimn. hozzájárulás	8755.—	
késedelmi kamatokból	2640.—	
4. Nyomtatványokból	4500.—	
5. Előre nem láthatókból	2000.—	
6. Gyülekezetek adója lélekszám szerint 2--	79.000.—	
7. Kölesön saját betétből	5000.—	139.021.—

Összes fedezet 139.021.—

C. ÖSSZEÁLLÍTÁS.

Fedezet	139.021.—	Lei
Szükséglet	138.829.49	Lei
Maradvány	191.51	Lei

Községgyűlésünk számvevőszék javaslatait elfogadva, határozati erőre emeli és az 1929. évi költségvetést a fent-

tiékben megállapítja. Utasítja pénztárost, hogy a lélek-számszerinti 2.— Lei adót vesse ki és szedje be; a presbiteriumokat pedig felhívja, hogy fizetési kötelezettségeiknek október hó végéig tegyen eleget. November hó elsejétől havi 1% késedelmi kamat fizetendő!

90. Tárgyalta a számvevőszék következő jegyzőkönyve: „Felvétel Szatmáron 1929. évi szeptember hó 25. napján a nagybányai ref. egyházmegye számvevőszékének gyűlésében. Jelen vannak alulírottak.

Számvevőszék tagjai előterjesztik a gyülekezetek számadásaira vonatkozó jelentéseiket és javaslatukat, melyek részletes megtárgyalás után

I. mint rendben talál, kellően okmányolt számadásokat elfogadásra és megerősítésre ajánlják:

Adorján, Amacz, Apa, Apahegy, Avasfelsőfalva, Batiz, Dobrácsapáti, Egri, Erdőd, Felsőbáya, Hirip, Kakszentmárton, Kiskeles, Lázári, Mikola, Misztótfalu, Nagybánya, Nagykeles, Omبود, Pettyén, Sándorhomok, Szárazberek, Szamoskóród, Szamoskrassó, Szatmárhegy, Szatmárgörbéd, Szatmárpálfalva, Szinerváralja —,

Atya, Csengerbagos, Szatmár, Szatmárnémeti;

Halmi, Hosszumező, Nagybocskó, Tamásváralja és Turtéres egyházközségek 1928. évi számadásait;

továbbá Apa, Apahegy 1927. évi, Vetés 1926—1927. évi és Kakszentmárton 1924—1927. évi számadásait;

végül a máramarosszigeti lyceum 1928. évi számadásait, melynek vizsgálatáról szóló, a részletekre is kiterjedő jegyzőkönyvek mellékeltek.

II. Észrevételekkel és utasításokkal jóváhagyandó számadások ezek :

1. Avasujváros. Ellennyugtái hiányzanak. A napló 4. t. a. 560.— Lei bevétel szerepel, holott az ellennyugta 1560.— Lei befizetését igazolná. Az 1000.— Lei különbözet e szerint gondnok terhére iratik. 53 t. a. 2840.— Lei kiadás jegyeztetik, a nyugta pedig 2851.— Leiről szól. 11.— Lei gondnok javára megy. A 132. tételnél 100.— Lei tényleges kiadással szemben 392.— Lei van elismerve a nyugtán, a különbözet 202.— Lei ismét gondnok javára megy. Így a pénztár maradvány 1326 Lei 40 b. állapítottatik meg.

2. Aranyosmedgyes számadása azon megjegyzéssel hagyatik

jóvá, hogy jövőben a számvevő által most észrevételezett s külön levélben közölt hiányok nélkül készítse számadását.

3. **Józsefháza** szintén.

4. **Dabole:** Gondnoki napló 3 t. a. 2 Lei, 6 t. a. 3 Leiel több van bevezetve, mint amennyit a nyugta igazol. Gondnok az 5 Lei külömbözetet térítse meg, a jelentős összegű hátrálékokat pedig hajtsa be.

5. **Kisbábony.** Gondnoki naplója polgári év szerint vezetendő és zárandó, Pálinka, munkáltatási költség címén számolandó el.

6. **Nagytarna.** Az egyházfenntartási alaptól kölcsönvett 6000.— Leiből 4000.— Lei még mindig fenn áll. Fizesse vissza s jelentse ezt a f. évi számadás kapcsán. 50 t. a. 143.— Lei tényleges kifizetéssel szemben csak 43.— Leit irt kiadásba, így 100 Lei gondnok javára megtérítendő lesz!

7. **Sárközüjlak.** Gondnok naplójában a záró mérleg készítésnél utólagos javítások nem engedhetők meg. Beveitt és kiadott összegek dátum szerint jegyzendők s igazolandók. 93 t. a. 30.— Lei beirt kiadást 3.— Leiről szóló nyugta igazol, e 27 Lei külömbözettel a pénzmaradvány 10.469.— Leiben állapíttatik meg. Tőkepénztári számadását külön, a most közlendő utasítások szerint vezesse.

8. **Óvári.** 1926. évi számadásnál 9240.— Leiel kevesebb állagot mutat ki a vagyonkimutatásban a külön rendeltetésű orgona alapján. Ezt 1924. évben kölcsön vette a egyház, tehát az orgona alapján mindaddig láttatandó, míg vissza nem fizeti. És az 1832.— Lei betétkönyv állag sincs kimutatva.

Termény készlete a vagyon kimutatásban mindig láttatandó.

Több külön rendeltetésű alapnak az orgona alapba folyasztását ne a számvevőszéktől, hanem a közgyűléstől kérje.

1927. évi számadásnál egyh. kerületi jegyzőkönyv árában 100 Lei kiadás kétszer lett bevezetve, így 100 Lei Hiripi András gondnok terhére iraták.

1928. évi számadásában felületesen állapítja meg a vagyonkimutatást. Csak most lett kibogozva 1926, 1927. évi számadásuk s az 1928. évit is össze akarják bogozni. Számadáshoz mellékelte vagyonkimutatásban ugyanis nincs láttatva a még el nem adott, haszonbérleti kimutatással igazolt 1928. évi 3089 kgr. buza készlet és 4600 kg. csöves tengeri készlet; valamint nincs láttatva 6853 Lei 1927. évi egyházi adóhátralék. Jelen sorokban a számottevő vagyon részlet nyilván tartozik s ezekkel f. évi számadásában számoljon el gondnok.

A
holott
szerint

G
szetbe
a máz
adott
gondr
vissza

9
hagy
telése
dott
nak
lések
Sánd
Lei;
Lei
köles
ván
házi
egyl
1928

előz
za
len
dula

be
ten
kia

192
192
ge
pó
be

A pénztár maradvány a vagyonkimutatásban 6796 Lei 87 b. holott az 8623 Lei 87 b. úgy a számadás, mint a gondnoki napló szerint.

Gondnok tanítónőnek kimért a magtárból 1 q buzát természetben s a tanítónő is így nyugtatta, mégis a napló 31 t. a 890.-Leit a mázsa buzáért kiadásba tett. Ez összeg melyet ténylegesen nem adott ki, gondnok terhére iratlik s mint követelés Hiripi András gondnokon mindaddig láttatandó a vagyon kimutatásban, amíg vissza nem fizeti.

9. Szamosdara. Vagyonkimutatásban a követelések közül kihagyta gondnok az 1926. 1927. évi terményvásárlásból eredt követeléseket, melyeket a súlyos betegen felkvő lelkész már nem tudott felfektetni, de amelyeket a számvizsgáló scontróba tet annak idején s mult évi számadásukban szerepel is. Ezen követelések: Fazekas Lajos 1500.— Lei, Nagy Géza 600.— Lei, Nagy Sándor 600.— Lei, Fazekas József 65.— Lei, Nagy Sándorné 380.— Lei; továbbá kihagyta a Király Lászlónak 1928-ban adott 3000.— Lei kölcsönt és ifju Szeles Józsefnek 1928-ban kiadott 800.— Leies kölcsönt, összesen 6745.— Lei, mely követelés jelen sorokban nyilván tartatik s erről gondnoknak számolni kell. Továbbá az egyházi adó naplót sem mellékelte megsürgetésre sem, úgyhogy az egyházi adóhátralékokat megállapítani nem lehetett. Jövőre az 1928. évi adónapló is becsatolandó, az 1928. évi számadási testtel.

10. Vetés. Vagyon kimutatást nem adott gondnok mint az előző években. Jövőre a vagyonkimutatás — belevéve a Nagy Géza volt gondnok terhére tett 1700.— Leies követelést — melléklendő, ne a számvevő állapítsa meg a számadás vizsgálatnál kiindulási pontul szolgáló vagyonkimutatást.

11. Szamosdeb. Jövőben a terményről is számadás adandó be és a kiindulási pontul szolgáló vagyonkimutatás is felfektetendő, vagy a számadási testen, vagy külön íven és nemcsak a kiadási, de a bevételi tételek is okmányolandók.

III. Függőben hagyandó számadások.

1. Kőszegremete 1927—1928, 2. Vámfalu 1927, 3. Szinérvárajla 1927, 4. Pusztadaróc 1926—1927, 5. Berend 1926—1928, 6. Udvari 1926—1928, Kispeléske 1928, 8. Sárköz 1928. és 9. Máramarossziget 1928. évi számadásai, mert részben a számvevő által kívánt pótlásokat nem teljesítették, részben nem volt idő — késedelmes beküldések miatt — a vizsgálatra.

IV. Számadást egyáltalában nem adtak be az 1928. évről 1.

Patóháza, 2. Pusztadaróc, 3. Vámfalu. Sőt Patóháza még az 1925, 1926, 1927. évi számadásait sem terjesztette be.

Számvevőszék határozati javaslata a következő:

Egyházmegyei közgyűlésünk az I. alatti számadásokat elfogadja és megerősíti s gondnokoknak — óvás mellett — a felmentvényt megadja;

II. alatti számadásokat az ott közölt megjegyzések figyelembe vételével szintén elfogadja és megerősíti s illetékes gondnokoknak a felmentést — óvás mellett megadja. Figyelmezteti azonban számadást készítő lelkészeket, hogy jövőre több figyelemmel, nagyobb pontossággal járjanak el.

A III. alatti egyházak presbitériumait felhívja, hogy ezuttal függőben hagyott számadásaik hiányait pótolják s azokat f. évi november hó 15-ig terjesszék be az esperesi hivatalhoz, — amennyiben pedig ezt elmulasztanák, az egyházmegyei szabályrendelet értelmében birság fizetésében lesznek elmarasztalva.

IV. alatt, a számadást nem küldött Vámfalu és Pusztadaróc lelkészeit 500—500 Lei birság megfizetésére kötelezi, egyben felhívja őket, hogy számadásaikat f. évi nov. 15-ig terjesszék be. Amennyiben ennek fogamatja nem lenne, szigorubb eszközöket alkalmaz velök szemben.

Megütközéssel veszi tudomásul közgyűlésünk, hogy a **patóházai** 1925, 1926, 1927, 1928. évi számadásokat még mindig nem küldte be lelkész, holott az 1925—1927. évi számadások elmaradásáért több ízben már jelentős összegű birságot, majd ez ügyben ellene lefolytatott fegyelmi eljárás során elmarasztaltatva, súlyos büntetést is fizetett. Ezért közgyűlésünk

1. Barkász Imre patóházai lelkészt a szabályrendelet értelmében 500.— Lei újabb birság megfizetésében elmarasztalja s felhatalmazza esperes urat, hogy ezt az összeget államsegély fizetésekiegészítéséből levonhassa;

2. megbizza Gacsályi Zsigmond számvevőt, hogy 30 napon belül a patóházai egyházba szálljon ki. Állapítsa meg a négy évi számadás be nem küldésének okait; készítse el ott a helyszínen a hiányzó számadásokat, vizsgálta felül azokat a presbitériummal és záradékoltassa, a talált eredményről, általában végzett munkájáról részletes jegyzőkönyvet vegyen fel, számolja el abban készkiadásait, napidijait és mielőbb terjessze be az esperesi hivatalhoz;

3. az egyházmegye elnökségét pedig felkéri, hogy a mulasz-

925, tást elkövetett egyénnel, vagy egyénekkal szemben a fegyelmi eljárást haladéktalanul rendelje el.

el- fel- V. A számadások vezetésénél és szerkesztésénél tapasztalható felületesség kiküszöbölése és a teljes egyöntetűség biztosítása érdekében rendeli továbbá közgyűlésünk a következőket:

ye- nd- tefi ye- 1. A **költségvetések** minden év január hó elején, legkésőbb január 31-ig nagy gonddal és elővigyázatossággal készítve beterjesztendők az esperesi hivatalhoz.

ez- sat — ly- la- y- ek- zó- 2. A költségvetésben előirányzott s a gyülekezeti tagok által fizetendő adóterhekről **egyházi adófőkönyv** fektetendő fel, melyben — vagy melyekben — úgy magát az egyházközséget illető, mint a belhivatalnokok, vagy alkalmazottak kirovata előirányzandó, ez a főkönyv (vagy ha a különböző nemű adókról külön-külön fektetetik fel: főkönyvek a prebitériummal hitelesítendő. Tartozás, kirovás oldalai pontosan vezetendők s azokon a hátrálék, folyó évi kivetés, összes tartozás, vagy befizetés, valamint a fizetetlen hátrálék gondosan feltüntetendők.

ó- m á- en s 3. Az így törvényesen követelt s a hívek által megfizetett készpénz, termény, szolgáltatmányok címen bevételezett összegekről **bevételi, vagy beszedési napló** vezetendő, melyben azok mennyisége, értéke dátum szerint nyer elszámolást s ennek a bevételi naplónak alapján mindezek a gondnoki naplón s végül a számadási főkönyvön is keresztül vezetendők. — Minden kétséget kizárólag bevezetendők tehát a belhivatalnokok és alkalmazottak járandóságát képező termények és szolgáltatmányok értéke is, minthogy azok a költségvetésben is fel vannak véve.

l- s 4. Allamsegély járulékok sem a költségvetésben, sem a számadásokban nem láttatandók.

5. Kellő okmányolás nélkül egyetlen számadás sem képezheti érdemi elbírálás tárgyát.

n n a t 6. A számadás záradékolása, szabatos és részletező legyen annyiban, hogy nyerjen kifejezést a szövegében az, miszerint azt a számadást a presbitérium elfogadta, a gondnok felmentését megadja s igazolásul írják alá azt presbitérium jelenlévő tagjai. Ott, ahol a régebbi gyakorlat szerint állandó jellegű számadási könyve van az egyháznak s azt záradékolják, másodpéldányt készítsen lelkész az egyházmegye által kötelező használatra kiadott nyomtatványokon s azt is záradékolják.

7. Az egyház alapjai és tőkéi, mint elidegeníthetetlen javak, az eddiginél általában nagyobb gondossággal és a gondnoki szám-

adástól elkülönítve kezelendők. Ezekről külön számadás készítendő, melyben föltétlenül feltüntetendő a tőkék előző évi állaga, évi kamat hozadéka, annak hovaforrása, gyarapodás, esetleg fogyás mennyisége, még pedig hitelt érdemlő okmányolással. Az egyházak saját tőkéiket is csak felsőbbhatósági jóváhagyás mellett vehetik kölcsön s azokért presbitérium tagjai anyagi felelősséggel tartoznak.

8. Az így készítendő számadások az év március hó 31. napjáig terjesztendők be esperes urhoz. Számvevőszék hozzáutalt számadásokat május hó 1-ig felülvizsgálja s illetékeseknek viszszaadja. Minden egyház számadásáról külön-külön részletes jegyzőkönyvet vesz fel a számvevő két példányban. Ezek egyike a levéltár számára marad vissza, másik az illető egyháznak lesz kiadva gondos megőrzés végett azzal a rendeltetéssel, hogy a következő évi számadásokkal együtt, mint annak nélkülözhetetlen melléklete, az is számvevőszék rendelkezésére bocsátandó. — K. m. f.

Dr. Nagy Sándor elnök, Oláh Sándor előadó, Siető Pál, Kürthy Károly, Sáfár Imre számvevőszéki tagok.

Közygyülésünk számvevőszék fenti jegyzőkönyvét tudomásul véve, egész terjedelmében jegyzőkönyvébe fölvenni rendeli. Az abban foglalt javaslatokat elfogadja és határozati erőre emeli.

91. Nagy Lajos felsőbányai lelkész, egyházmegyei közpénztárnok és közalap-kezelő beadja ugy e tisztségeiről, mint a tanügyi bizottságban viselt tagságáról való lemondását s kéri közgyűlésünket, hogy azt elfogadni méltóztassék. Egyben a Nagyt. és Nagys. közgyűlés elnökségére s általában minden egyes tagjára a jó Isten minden áldását esedezi.

Egyházmegyei közgyűlésünk őszinte sajnálattal értesül róla, hogy közpénztárnoki tisztségében több, mint 26 éven át lelkiismeretes pontossággal és precizitással szolgált buzgó funkcionáriusa lemondását benyújtotta. De másfelől az ő előrehaladott kora miatt vállaira hovatovább terhesebb szolgálattal nehezedő tisztségnek letévesztését megértéssel fogadja s hűséges munkásságát egyhangu köszönettel és elismeréssel honorálván, lemondását akceptálja s szeretett közpénztárnokának közgyűlésünk minden tagjára áldást esedező jó kívánságát ha-

sonló módon viszonyozza, — egyszermind helyébe közpénztárnoknak Szaploneczay Bertalan nagybányai lelkészt megválasztja és felhívja őt a hivatalos eskü letételére.

92. Szaploneczay Bertalan megválasztott közpénztárnok közgyűlésünk előtt az esküt leteszi.

93. Nagy Lajosnak tanügyi bizottsági tagságáról való lemondásával kapcsolatban

közgyűlésünk helyére a nagybányai körben Szabó Endre színérváraljai lelkészt megválasztja. Együttal betölti a tanügyi bizottságban üres helyet az apai körben: Gulya Géza lelkésszel és Tóth László világi taggal.

94. Bunna István gimnáziumi tanár, egyházmegyénk világi jegyzője f. évi jul. 31-iki kelettel írott levelében bejelenti esperes urnak, hogy életkörülményeinek változása miatt a jegyzői tisztelet letenni kénytelen. Hálásan köszöni az egyházmegye egyhangu bizalmát, a vezetőségnek szeretetteljes támogatását s kéri, hogy tartsuk meg szeretetünkben továbbra is.

Közgyűlésünk — egyházmegyénk tiszttikarából kedves emlékek íthagyásával eltávozott világi jegyzője lemondását, érdemes munkássága iránt kifejezésre juttatott köszönetének nyilvánítása mellett elfogadja s a világi jegyzői tisztelet megüresedettnek tekintvén, betöltésére a szavazást elrendeli s egy esetleges szűkebbkörű szavazás lefolytatására esperes urat már most felhatalmazza.

95. A józsefházai egyházból f. évi márc. 8-diki kelettel jelentí lelkész esperes urnak, hogy a közbirtokosság eladott erdejének árából 18 rész után 72.000 Leit kapott az egyház, mely összegből lelkész tudomása szerint 8 rész után járó 52.000 Lei a lelkész, 4 rész után járó 16.000 Lei pedig a tanítói erdőtőkéhez csatolandó s kamata a papi és tanítói fa-járandóság beszerzésére fordítandó; 6 rész után pedig 24.000 Lei az egyházi erdő-tőkéhez csatolva, kamatából elsősorban az iskola részére szükséges fa mennyiség szerzendő be; azonban presbitérium az egyházi tőkét iskolafedezésre akarja felhasználni.

Esperes ur e jelentésre adott válaszában hangsulyozza, hogy az erdő-tőke elkölthetetlen tőkepénz, mely vagy takarékpénztárban helyezendő el vagy egyes egyháztagoknak kellő biztosíték mellet váltóra kiadható és csak a kamatok használhatók fel a kimondott célokra.

Április 1-én írott levelében azt jelenti lelkész esperes urnak, hogy dacára azon határozott rendelkezésének, hogy az erdőfőkét csak váltó mellett és a kamatok előre fizetése esetén lehet kiadni, mégis a tanító ur — jóllehet lelkész közölte vele is, presbitériummal is ezt — az ő tudta nélkül és határozott tilalma ellenére 5—6 emlerek állított ki kötvényt és gondnok a pénzt ki is adta. — A gyűlésben elhangzott nyilatkozatok szerint egyik presbiter kifogásolta a váltót, a másiknak a kamat előre fizetése nem tetszett, a harmadik tiltakozott az ellen, hogy esperes ur beleszóljon az ő pénzükbe. — Aztán a belhivatalnokokkal akarják fizetni a földek adóját, nem akarják vállalni a meszeltetést s erre nézve azt is állítják, hogy csak minden öt évben volt eddig szokásban akkor is csak belül. Tiltakoznak az egyházmegyei és ker. köztartozások fizetése ellen is.

Esperes ur megbízásából ápr. 27-én Oláh Sándor lelkész megjelent az egyházban és az összehívásra teljes számban együttlevő presbitériummal történt tárgyalásáról következőket jelenti:

Nem hajlandó presbitérium az erdő eladott fájának árát érintetlen tőke gyanánt kezelni s abból a lelkészt és tanítót illető hányad kamatát nevezetteknek rendelkezésére bocsátani. Hanem azzal a kijelentéssel, hogy az eladott erdő eddigi kezelési költségeit, adóját és illegitim kiadásait maga az egyház fizette; így ha most végre hozzájuthattak ehhez az összeghez az előlegezett költségek fejében — az egyház javára akarják felhasználni in toto.

Megbizott jelentése szerint sem az egyházmegyei jegyzőkönyvekből, sem az egyházközségnél levő irásokból nem állapítható meg, hogy a szóban forgó 72.000 Leiből mi illeti a belhivatalnokokat: maga a kifizetett összeg vagy csak annak kamata vagy tülán egyik sem? Mégis tekintettel arra, hogy az eladott bérezi erdő területe a józsefházai legelőbirtokosság tartozékát képezte, kétségtelen, hogy annak birtokosai és haszonélvezői a birtoklási kulcs arányában jogosan élvezik az erdő eladott fájának árát és az egyház a neki járó összeget felhasználhatja. A lelkészi és tanítói rész árának azonban csak kamata illeti meg minden kétséget kizárólag javadalmasokat, de mindene etre indokolt, ha az egyházat illető rész sem használtatik fel, hanem tőkésítetik, mire presbitérium elkötelezendő.

A pénzkezelésnél azért nem alkalmazkodtak volna az esperesi utasításhoz, mert mikor azt kézhez vették, nagy részben már

ki is osztották a pénzt. Lelkész ellenkezőjét állította ennek; a tényállás azonban nem volt megállapítható, mert a presbitéri jegyzőkönyvek hiányzanak, abban csak 6000 Lei kiutalásáról van említés, bár lelkész és presbiterek egyezőleg állították, hogy minden kölcsön meg lett szavazva is azokért vállalják a felelősséget.

Állítja presbitérium, hogy az esperesi intézkedés ellen nem tiltakoztak soha s a jövőben sem fognak a felsőbb hatóság iránti tiszteletéről megfélemlkezni. Azt azonban, hogy a belhivatalnokok fizessék földjeik adóját, igazságosnak tartják, mert a római és g. kath. egyháznál is úgy van. Sőt az erdő-pénz lelkészi és tanítói részének kamatát is hajlandók fizetni, ha belhivatalnokok fizetik földjeik után az adókat.

A kerületi és megyei adókat soknak tartják ugyan, de meg nem tagadják, amint hogy fel is vették a költségvetésbe.

Esperes ur a jelentés vétele után véleményezés végett ügyész urhoz tette át az iratokat, aki azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy — mint ő a józsefházai közös-legelő történetét ismeri — az eladott fa-állomány vételárának kamata nem illetheti a lelkészt és tanítót s egyuttal szükségesnek tarja, hogy az egyházközségbe az összes bajok, a tőkepénz kezelés megvizsgálása, az erdő-tőke eredete s annak kamatai mikénti felhasználása tekintetében a tényállás megállapítása és javaslattétel végett küldöttség menjen ki.

Egyházmegyei közgyűlésünk kimondja: 1. a józsefházai presbitériumnak az erdőtőke kezelése körül tanúsítandó okvetetlenkedő s annak felhasználásra irányuló a felsőbb helyről kapott utasításokat negligáló, renitens magatartását szigorúan elítéli, mert látja, hogy az egyház jövő érdekeit esküje szerint elsősorban szíven viselni tartozó presbitériumban nincs meg az egyház vagyona felett önzetlenül őrködő jóakarat és köteles igyekezet és csak szűkkeblűségről ad bizonyítványt presbitérium, midőn — ahelyett, hogy az egyházra való feladatok megvalósításához (mint pl.: iskola fedése, generális javítása, kerítések rendbehozatala) úgy a maguk, mint a többi egyháztagok áldozatkészségét igénybevennék — az egyház felhasználhatatlan tőkepénzét akarják a célokra — visszafizetési kötelezettség nélkül — fordítani.

2. Fegyelmi eljárás terhe alatt utasítja közgyűlé-

sünk a presbitériumot, hogy az erdőtüket, mint törzs-vagyont kezelje s azt egyes egyháztagnak kölcsön gyanánt csak váltóra, szabályszerű határozattal, kellő biztosíték és előzetes kamatfizetés mellett adja; a kölcsönök biztonságát pedig minden év végén, a saját felelőssége tudatában és érdekében vizsgálja felül.

3. Annak megállapítására pedig, hogy az eladott erdő árából behivatalnokokat illeti-e részükre jövedelmező erdőtüke — és mily összeg, — átteszi közgyűlésünk az ügyet döntés végett a közigazgatási bírósághoz.

96. Hivatalos esküt tett Koós Ferenc kiskolesi tanító és Lengyel Margit keiszt-mártoni tanítónő. Letett esküjükhöz esperes ur azon jó kívánságot fűzi, hogy munkájuk sikeres legyen. áldást hozó a vallásos életet átható lelkiület megteremtésére.

Közgyűlésünk — csatlakozva a jó kívánsághoz — a legjobb reménységekkel bocsátja őket szolgálatuk helyére.

97. Nagy Pál józsefházai lelkész, a józsefházai presbitérium 1929. aug. 11-én kelt 39. sz. határozata ellen, — melyben presbitérium arra kötelezte lelkészt, hogy a temetőből kivágott akác karók ára fejében darabonként 50—50 Leit fizessen be az egyház pénztárába — törvényes határidőn belől felebbezést adott be közgyűlésünkhöz. Ebben előadja, hogy 1. presbitérium átlépte hatáskörét, midőn saját lelkésze felett ítélkezett; 2. túl magas árt (bíróságot?) is állapított meg vele szemben; 3. ő egyáltalában nem köteles azokért a karókért fizetni, mert a parochia tartozékának, a szőlő lugas elavult alkatrészeinek pótlására használta fel, mit az egyház köteles karban tartani s ahoz anyagot is adni.

Közgyűlésünk felebbezésnek helyt adva, a józsefházai presbitérium idézett határozatát megváltoztatja s lelkészt az abban megállapított összeg megfizetése alól felmenti, mert a presbitérium a lelkész ügyeiben joghatóságot nem gyakorolhat. Egyben figyelmezteti presbitériumot, hogy hasonló tulkapásokról tartózkodjék.

98. Az egri-i presbitérium 1929. évi szeptember hó 8. napján törvényes formák között hozott 6. sz. határozatának beterjesztése kapcsán azt kérelmezi, hogy egyházi épületei halasztást nem tűrő javítási munkálatainak fedezetére a folyó évben 11.500.— Lei rendkívüli adót vethessen ki, a kivétési kulcsot a rendes egyházi adó 66%-ában állapítván meg.

Közgyűlésünk az egri-i egyház presbitériumának idézett határozatát megerősíti.

99. A turtarebesi presbitérium előbb f. évi április hó 21-én, később aug. 11-én tartott gyűlésében egyhangu határozattal kimondotta, hogy az eddig érvényben volt természetbeni közmunka helyett a f. 1929. évre — különösen az egyházkerületi hátralékok kifizetése végett pénzült vet ki közmunka-váltásigot és pedig az igával bíró egyháztagokra 200—200, a gyalogosokra 100—100 Leit, s e határozatot jóváhagyás alá beterjeszti.

Közgyűlésünk a szabályszerű határozatokat f. évre — ideiglenesen megerősíti.

100. Az apahegyi presbitériumot a helybeli állami iskolaszék megkereste aziránt, miszerint engedje meg presbitérium, hogy az 1929—30. iskolai évben Fábián Elemér állami tanító az egyház iskolájában taníthassa az állami iskola növendékeit olyan módon, hogy délelőtt 9—11 óráig a református iskola növendékei is feljárjanak nemzeti tárgyak tanulására s délután csak a magyar tárgyakat tanítsa a református tanítónő. E szivességért — ellenszolgáltatás képen — hajlandók az iskola dologi szükségletének fedezését fele részben vállalni, azonkívül 2500 Lei adománnyal járulni a reform. iskola fenntartásához. Fábián Elemér állami tanító, aki az egyháznál előkönyörgő-kántori szolgálatot teljesít, kötelezi magát, tekintettel arra, hogy a református tanítónő nem bírja kellőképen az állam nyelvét, a nemzeti tárgyakat a református iskolába járó növendékeknek ingyen tanítja.

Presbitérium f. évi szept. hó 1-én tartott gyűlésének 2. számú határozatában kimondotta, hogy

1. Tekintettel az apahegyi különböző faju és vallásu lakosok békés együttélésére, a maga részéről hajlandó szivességet tenni az állami iskola fenntartó testületével, ha abból az egyház iskolájára semminémü anyagi és erkölcsi kár nem háramlik s ragaszkodik ahhoz, hogy délelőtt a ref. növendékek a nemzeti tárgyakból oktassanak s délután tisztán csak a magyar tárgyak adassanak elő.

2. A felajánlott 2500 Leit, mint ajándékot elfogadja, de ez összeg bérnek nem tekinthető, mert bérbeadásról szó sincs.

3. A kérelem értelmében csak az esetben ad engedélyt az iskola helyiség közös használatára, ha az ellen az egyházi és állami felettes hatóságok kifogást nem emelnek.

4. Fábrián Elemér áll. tanító kötelezi magát a református iskolába járó növendékeknek a román nemzeti tárgyak felelősségteljes és díjtalan tanítására. Ennek nem teljesítése esetén az adott engedély azonnal megszűnik.

Felügyelő lelkész e határozatot kísérő iratában megjegyzi, hogy azt presbitérium vis maior folytán volt kénytelen meghozni. Tanítónőjük román vizsgát nem tett s ha ezt a kérelmet nem teljesítik, ott állanak, hogy az állami hatóság eltiltja a tanítástól vagy az egyházat arra kényszerítheti, hogy a nemzeti tárgyak tanítására megfelelő tanerőt alkalmazzanak külön óradij mellett. Mindezen és más szempontokra tekintettel kénytelenek voltak határozatukat meghozni.

Közigyűlésünk a presbitérium idézett határozatát a felhozott indokokra tekintettel — a f. isk. évre jóváhagyja.

101. Olvastatott a szamoskrassói egyházközség 1929. évi június hó 2-án kelt, névszerinti egyhangu szavazással hozott 45—1929. sz. presb. jegyzőkönyve, mely szerint az egyházközség presbitériuma templomtorony — iskola — orgona — toronyóra javítási munkálatok és egy 400 kgr. súlyu új harang beszerzési költségeinek fedezetére 200.000.— Lei, azaz kétszázezer Lei kölcsönnek a helyi Hitelszövetkezettől való felvételére felhatalmazást kér.

A felveendő kamatmentes kölcsön biztosításául a presbitérium egy blanco váltót ad hitelező szövetkezetnek, a kölcsön tényleges fedezetét azonban a szövetkezeti tagok által lejegyzett, befizetett és a kölcsön biztosítékául lekötött üzletrészek és azok jövedelmei képezik.

Egyházmegyei közgyűlésünk a szamoskrassói presbitérium idézett határozatát a maga részéről jóváhagyja és megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

102. Az apai anya egyház és az apahegyi leány egyházközség egyezséget kötött, mely szerint az apai egyházközség átadta a Csobota elnevezésű apahegyi 657. 658. 661. 662. 663. 664. 665. 666. hrszám alatt felvett 9 kat. hold 868 négyszögöl kiterjedésű ingatlannak északi fele részét s a 723. 724. 725. hrszám alatt felvett 958 négyszögöl kiterjedésű templom teret az apahegyi leány egyházközségnek teljes tulajdonjoggal azzal a kikötéssel, hogy ezekkel

az ingatlanokkal az apahegyi leányegyházközséget, amely időközben a színérváraljai egyházközséghez csatoltatott, mindazokra az igényeikre, amelyek vele szemben mint volt anyaegyházközséggel szemben megillették, teljesen kielégítse, kikötötték, hogy amennyiben az apahegyi leányegyház megszűnnék az ingatlanok az apai egyházközségre visszazállanak s az ingatlanok elkülönítésével és elmérésével felmerülő költségeket és illetékeket az apahegyi leányegyházközség presbitériuma 1929. év szeptember hó 17-én tartott ülésében 1. szám alatt, az apai egyházközség presbitériuma 1929 év szeptember hó 18. napján tartott ülésében 2. szám alatt a törvény által megkívánt alakiságok betartásával meghozott határozatában helybenhagyta.

Egyházmegyei közgyűlés hivatalból felülvizsgálva az apai és apahegyi egyházközségek presbitériumai idézett keletű és számú határozatait, azokat helybenhagyja s megerősíti az egyházközségek között kötött azt az egyezséget, mely szerint

1. az apai egyházközség teljes tulajdonjoggal átadja az apahegyi leányegyházközségben az apahegyi 557. 658. 661. 662. 663. 664. 665. 666. hrszám alatt felvett Csobota elnevezésű 9 kat. hold 868 négyszögöl kiterjedésű ingatlanoknak északi fele részét, továbbá a 723. 724. 725. hrszámú ingatlanokat egészen;

2. ezekkel az ingatlanokkal az apahegyi leány egyházközség teljesen és végleg ki lesz elégítve mindazokra az igényeire, amelyek az apai egyházközséggel, mint volt anyaegyházközségével szemben bármi címen megilletik;

3. az apai egyházközség az ingatlanokra tulajdonjog bekebelezésre alkalmas szerződést ennek az egyezésnek s a bemutatott határozatoknak a felettes egyházhatóság jóváhagyása után;

4. a tulajdonjog bekebelezéssel s az ingatlanok elmérésével felmerülő költségeket az apai leányegyházközség fizeti;

5. az ingatlanok közül a Csobota elnevezésű ingatlanokból az apahegyi leányegyházközségnek átbecsátott rész egyházfenntartási alapot képez s ha az apahegyi leányegyházközség megszűnnék, visszazáll az apai egyházközségre.

A tulajdonjog bekebelezésre szolgáló okiratnak e határozat értelmében való megszerkesztésére s általában az ügy lebonyolítására az egyházmegyei ügyésznek ad megbízást s utasítja mindkét gyülekezet presbitériumát, hogy a felsőbbegyházhatósági határozat meghozatala után azokkal az egyházmegyei ügyésznél jelentkezzenek.

193. Esperes Ur jelenti, hogy az egyházmegye kezelésében levő Helmeczy József és Nagy Frigyes ösztöndíj alapítványok 1928. évi kamatai kiadható részére Visky Ferenc egri-i lelkész és Szőke József ombodi tanító folyamodtak, kiknek gyermekei a szatmári gimnáziumban tanulnak, a két alapítvány múlt évi kamatai, a közpénztárt illető 10% levonása után 1440.— Leit tesznek ki. Jelenti egyúttal, hogy a kérelem elbírálásával megbízott tanácsbírói kar a kiadható összeget megosztotta, 720.— Leit Visky Ferenc, 720.— Leit pedig Szőke József részére utalt ki azzal, hogy Szőke József a gimn. igazgató igazolványát mutassa be esperes urnál arról, hogy fiai a szatmári ref. gimnázium rendes növendékei, a kívánalmaknak megfelelnek s osztályaikat eredményesen végzik.

Közigyűlésünk esperes ur jelentését helyesléssel tudomásul veszi.

104. Az egyházmegye rendelkezésére álló isk. segélyösszegnek az egyházak közötti felosztására

közigyűlésünk a jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldött bizottságot hatalmazza fel.

105. Az egyházmegye levéltárának az eddiginél megfelelőbb elhelyezése tárgyában a nagybányai egyház presbitériuma azt az ajánlatot tette, hogy templomában a jobboldali karzat hátsó helyiségét bocsássa az egyházmegye rendelkezésére, mely az eddiginél jóval bővebb, emellett világító ablakkal van ellátva s átalakítása kevésbe kerül, egy ajtó elhelyezésével hozzáférhető len lesz.

Közigyűlésünk a nagybányai presbitérium ajánlatát köszönettel fogadja s megbízza levéltárost, hogy a szükséges átalakításokat és új ajtó beállítást mielőbb adja vállalatba, a kiadásokról szóló számlát mutassa be esperes urnál utalványozás végett. Fölkéri és megbízza egyúttal levéltárost azzal is, hogy a levéltár átköltöztetését,

rendezését alkalmas időben vegye munkába s amennyiben a munkálatok végzése kapcsán segítségre lenne szüksége, annak költségeit az egyházmegyei pénztár terhére számolja el.

106. A szatmári egyházközség presbitériuma 65—1929. számú határozatával eladta a szatmárnémeti 945. sz. betétben 4838-8. hrszám alatt felvett ingatlant Harkay József és neje Mátyás Mária szatmári lakosoknak 28.400 Lei vételárért, bemutatja az eredeti szerződést.

Egyházmegyei közgyűlés a szatmári egyházközség presbitériuma 65—1929. számú a törvényes formák betartásával hozott határozatát, figyelemmel arra, hogy az ingatlan többi része már eladatott s a megígért vételár az ingatlan forgalmi értékének megfelel, — helybenhagyja, megerősíti azt a vételi ügyletet, mellyel a szatmári egyházközség a szatmárnémeti 945. számú betétben 4838-8. hrszám alatt felvett ingatlant, melynek területe 142 négyszögöl, Harkay József és neje Mátyás Mária szatmári lakosoknak 28400 leu vételárért eladta, az iratokat a Főt. és Méltós. Egyházkerületi közgyűlés elé terjeszteni határozza.

Figyelemmel azonban arra, hogy a bemutatott szerződés szövegében igen sok értelemzavaró hiba van, azt ennek a határozatnak a felsőbb egyházhatóság jóváhagyása után Harkay Józsefnek visszaadni rendeli azzal, hogy helyesen megszövegezett szerződést mutasson be: az egyházmegye elnökségét pedig felkéri, hogy a helyesen megszövegezett szerződés példányt jóváhagyási záradékkal utólag erre a számra való hivatkozással lássa el.

107. A szatmári egyházközség presbitériuma 51—1929. számú határozatával eladta a szatmárnémeti 945. számú betétben 4838-9. hrszám alatt fel vett ingatlant 22.880.— Lei vételárért Goldstein Bernát szatmári lakosnak, bemutatja az eredeti szerződést.

Egyházmegyei közgyűlés a szatmári egyházközség presbitériuma 51—1929. számú a törvényes formák betartásával hozott határozatát figyelemmel arra, hogy az ingatlan többi része már eladatott s a megígért vételár

az ingatlan forgalmi értékének megfelelő, — helybenhagyja, a szatmári egyházközség mint eladó, Goldstein Bernát szatmári lakos mint vevő között 1929. év június hó 3 napján kötött adásvételi szerződést, mellyel a szatmárnémeti 945. számú betétben 4838-9. hrszám alatt felvett ingatlant az egyházközség Goldstein Bernátnak 22.880 Lei vételárért eladta, — megerősíti s az iratokat a Főt. és Mélt. egyházkerületi közgyűlés elé terjeszteni határozza.

108. Mivel a tárgysorozatot letárgyaltuk, elnök Oláh Sándor főjegyző hálaadó imája után

közgyűlésünket bezárja.

109. Hitelesítjük :

Szatmár, 1929. évi október hó 10. napján.

Dr. Nagy Sándor sk.

Szell György sk.
esperes.

Boros Jenő sk.

Oláh Sándor sk.
főjegyző.

Dr. Haresár Géza sk.

Visky Ferenc sk.
jegyző.

Az 56—62, 65, 67, 68, 70, 77, 78, 82, 88—90, 97, 98, 101, 103, 105. számokat jegyezte Oláh Sándor lelkeszi főjegyző.

Az 50—55, 63, 64, 66, 69, 71—75, 79—81, 83—87, 91—96, 99, 100, 104, 108, 109. számokat Visky Ferenc lelkeszi jegyző.

A 76. számot Kisgyörgy János előadó.

A 102, 106, 107. számokat Dr. Haresár Géza egyh. m. ügyész.

110. A nagybányai egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság a halmi-i egyházközség panaszára a kántortanítói díjlevél értékelése ügyében alantírt helyen és napon következőképen ítelt :

Ítélet.

A közig. bíróság a halmi-i kántortanítói díjlevélben foglalt 17 köblös földnek jövedelmét 8925.— Leiben, a temetőét 100.— Leiben állapítja meg. A díjlevél értékelésének végösszegéül tehát meghagyja az egyházmegyei bizottság által 32.825.— Leire történt értékelését.

Indokolás.

Bíróság megállapítása szerint a 17 hold föld 8925.— Leinél, a temető haszna 100.— Leinél magasabbra nem értékelhető. Ezeket maga a presbitérium is ennyire értékelte.

Kelt Szatmár, 1929. szept. 30.

Széll György sk. esperes, egyházi elnök, Dr. Nagy Sándor világi elnök, Visky Ferenc jegyző.

111. A nagybányai egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság Molnár Lajos lelkész panaszára, a kispaleskei kántortanítói díjlevél értékelése ügyében alantírt helyen és napon következőképen ítelt:

Ítélet.

A közig. bíróság a kispaleskei kántortanítói díjlevélnek tandíj címen befolyó összegét 9100.— Lei helyett 4500.— Leire értékeli, tehát a díjlevél értékelésének végösszegét 29.950.— Lei helyett 25.350.— Leibben állapítja meg.

Indokolás.

A tandíj nem 40, hanem csak 20 gyermek után számítható, mert ennyi gyermek jár az iskolába.

Kelt Szatmár, 1929. szept. 30.

Széll György sk. esperes, egyházi elnök, Dr. Nagy Sándor világi elnök, Visky Ferenc jegyző.

112. A nagybányai egyházmegyei bíróság, mint közig. bíróság Scós János tanító panaszára az atyai kántortanítói díjlevél értékelése ügyében alantírt helyen és napon következőleg határozott:

Ítélet.

A közig. bíróság az atyai kántortanítói díjlevél értékét 26.724.— Leibben állapítja meg.

Indokolás.

A díjlevél értékelő bizottság a helyi viszonyok figyelembevételével állapította meg az atyai kántortanítói díjlevél értékét 26.724.— Leibben, így azt e helyen is el kellett fogadni. Az pedig fel sem tehető, hogy tanítónak stóla jövedelme ne volna.

Kelt Szatmár, 1929. szept. 30.

Széll György sk. esperes, egyházi elnök, Dr. Nagy Sándor világi elnök, Visky Ferenc jegyző.

114. A nagybányai ref. egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság a Szabó Lajos volt halmi-i, jelenleg székelyhídi tanító által a halmi-i egyházközség presbitériuma ellen fizetés kiszolgáltatás ügyben beadott panaszos kérelme tárgyában alant kitett helyen és napon a következőképen ítelt:

Ítélet.

A közigazgatási bíróság a panaszt elutasítja.

Indokolás.

Iratokból, felek előadásából megállapítást nyert, hogy panaszos járandósága 1928. évi december hó végéig ki lett szolgáltatva; továbbá az 1929. évi január 1-től augusztus hó 31-ig esedékes nyolc hónapi járandósága is szintén elszámolást és kiegyenlítést nyert, így tehát nincs joga továbbmenőleg — arra az időre is, amikor már nem szolgált — fizetést követelnie.

Kelt Szatmár, 1929. szept. 30.

Széll György sk. esperes, egyházi elnök, Dr. Nagy Sándor világi elnök, Visky Ferenc jegyző.

A nagybányai református egyházmegye 1929. nov. 29-én Szatmárnémetiben tartott rendkívüli közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak:

Széll György esperes és előbb dr. Farkas Antal vil. tanácsbíró, majd dr. Böszörményi Emile. m. gondnok elnöklete alatt:

Bodnár Béla, Bodnár Lajos, Boros Jenő, Gy. Kovács József, Magoss Ferenc és Sárközi Lajos lelkeszi tanácsbírák;

dr. Farkas Antal, dr. Helmeczy József, dr. Jakó Endre és Nagy Béla világi tanácsbírák.

Az egyházak képviselőiben: Adorján: dr. Koronka Pál lelkeszi, Tegze Endre gondnok. Amac: Siető Pál l., Lénárt Albert g. Apa: Gulya Géza, l., Kató József g. Aranyosmedgyes: Szabó József l., Ács Péter g., Atya: Sáfár Imre l., Bujáki János g.

Avasujváros: Széll György l., Pajzos Bálint g. Batiz: Dávid Sándor l., dr. Keresztszeghy Sándor presb. Csengerbagos: Szilágyi Márton g. Dabolez: Lakóczy Sándor g. Egri: Visky Ferenc l., Kádár Bálint presb. Felsőbánya: — Halmi: Kürthy Károly l., Polner József g. Hirip: Orosz Ernő l., Medgyesi Gyula g. Hoszszumező: Nagy Endre l., ifj. Csurka József g. Józsefháza: Nagy Pál l. — Kakszentmárton: Szabó Endre l., V. Király Ferenc g. Kisbábony: Tóth Gábor l., Varga István g. Kiskolcs: Gaesályi Zsigmond l., Csomai Gusztáv g. Kisperleske: Molnár Lajos l., Tar Géza g. Közegramete: Kovács Károly l., Cseh Lajos g. Lázári: Öry Tamás l., Kanizsay Jenő pr. Máramarossziget: Papp József l., Mikola: Magoss Ferenc l., Galgóczy Sándor főg. Misztótfalu: Kiss Sándor l., Fekete Károly g. Nagybánya: Szaploneczay Bertalan l., Veress Ferenc pr. Nagybecskő: — Nagykolcs: Gyöngyössy Bálint l., Oláh Géza g. Nagytarna: Dénes László lévita, Berei Sándor g. Ombod: Gy. Kovács József l., Szabó Lajos g. Óvári: Fehér Bertalan l., Hiripi András g. Patóháza: Barkász Imre l., Tóth László főg. Pettyén: Bogdán Lajos l., Jagó Károly pr. Pusztadaróc: Selyeby Géza l., Szabó István g. Sándorhomok: Csúry Miklós l., Tar Bálint g. Sárköz: Sziki Ádám l., Tóth Gyula g. Sárközujlak: Szabó Károly l., Kerecsi János g. Szamosdara: Király László g. Szamosdob: Kóka Ferenc g. Szamoskóród: — Szamoskrassó: Oláh Sándor l., Főrizz Lajos g. Szatmár: Boros Jenő, Debreczeni István lelkészek, Uray Jenő s Veréczy Antal presbyterek. Szatmárhegy: Peleskey Sándor l., Kiss Antal g. Szatmárnémeti: Sárközi Lajos l., Bakesy Gergely főg. Szatmárudavari: Juhász Péter l., Papp Árpád főg. Szárazberek: Joó Kálmán l., Sarkadi Antal g. Szinerváralja: Szabó Endre l., Oláh József g. Tamásváralja: Bodnár Béla l., Szabó Béla g. Turterebes: Szép Kálmán l., Elek György g. Vámfalu: Kolos Vince l., Váradi Lajos g. Vetés: Szarka Károly l., Szabó Pál g.

Tanítóképviselek: Kádár Károly, Szőke József.

Segédlelkész: Kádár Miklós.

Egyházmegyei ügyész: dr. Haresár Géza.

Lelkeszi jegyzők: Oláh Sándor főj., Visky Ferenc j.

Világi jegyzők: —.

A közgyűlés határozatai:

115. A XC. zsoltár 1. versének közös elénkelése után esperes ur alkalmi imájában kértük anyaszentegyházunkra s annak in-

tézményeink, vergődő palántás házaira a mindenható Isten őriző, megtartó kegyelmét, közgyűlésünk végzendő munkájára pedig sikert, áldást adó segédelmét.

Ima után — megnyitó beszédében — megemlítette esperes ur, hogy e rendkívüli közgyűlés tartását az ujonnan választott egyházmegyei gondnok ur beigtatása tette szükségessé azért, hogy az új gondnok a dec. 5-diki egyházkerületi gyűlésen már részt vehessen.

Aztán becses figyelmébe ajánlja esperes ur a közgyűlés tagjainak, hogy Károli Gáspárnak, a teljes biblia magyar nyelvre fordítójának emlékezetét, születésének 400 éves fordulója alkalmából egyetemes ref. egyházunk a nagy férfiú nevét viselő irodalmi társaság felállításával akarja megörökíteni; ez a társaság vallásos irodalmi táplálékkal látná el hiveink lelkét. Ennek pártolására minden egyház mozduljon meg. Terheink ugyan sokak és nagyok, de le kell rónunk a kegyelet adóját ezáltal Károli Gáspár iránt, ki nagy vigasztalást nyújtott egyházunknak, mikor abban a szomorú időben a teljes magyar bibliát adta nekünk.

Felhívja továbbá esperes ur a közgyűlés tagjait, — különösen a lelkészeket s tanítókat — hogy a magyar ref. egyház másik nagy alakjának, Bethlen Gábor erdélyi fejedelemnek emlékezetét is, ki 500 évvel ezelőtt hunyt el, igyekezzenek felujítani s vallásos felolvasások által ismertessék hiveink körében életét és munkásságát.

Az egyházi élet mélyítésének szempontjából ajánlja a nőszövetségek megalakítását, hogy a lelki élet a női munka nyomán áldottabbá legyen, nagyobb gyümölesözést hozzon.

Aztán üdvözölve az új gondnok beigtatása alkalmára közgyűlésünkön megjelent szép közönséget s annak sorailban egyházkerületünk illusztris világi elnökét s szívesen köszöntve az alkotó tagokat

közgyűlésünket megnyitja.

116. A közgyűlés társelnöki tisztét az új gondnok beigtatásáig, — mint legidősebb világi tanácsbíró
dr. Farkas Antal ur látja el.

117. A gyűlés alkotó tagjainak számbavételére elnökség Dávid Sándor batizi lelkészt kéri fel, akinek jelentése alapján a jegyzőkönyvben elől feljegyzetteket

közgyűlésünk alkotó tagokul elismeri és igazolja. Tu-

domásul veszi dr. Ajtai Nagy Gábor vil. főjegyző, dr. Nagy Sándor és Kovássy Ákos vil. tanácsbírák, Mogyóros Sndor, id. Kürthy Károly, Nagy Lajos és Bara József lelkészek igazolt távolmaradását s a felsőbányai és máramarosszigeti egyház részéről a vil. képviselő igazolt meg nem jelenését.

Takács Lajos nagybooskói és Kürthy Dezső sz.-kóródi lelkészeket pedig, valamint a józsefházai és a sz.-kóródi presbitériumot felhívja, hogy távolmaradásukat illetve a képviselő nem küldést esperes ur előtt 5 nap alatt elfogadható okkal igazolják, különben 200—200 Lei bírságot kötelesek fizetni a népiskolai alap javára.

118. A közgyűlés kinyomtatott tárgysorozatához esperes ur még 5 tárgyat jelentvén be, pótlólag azt közgyűlésünk felolvasottnak tekinti és a tárgyalás sorrendjéül megállapítja.

119. A jegyzőkönyv hitelesítése felől

közgyűlésünk úgy intézkedik, hogy a tárgysorozat minden egyes pontjához meghozott határozatot a gyűlésen nyomban hitelesíti.

120. Olvastatott a szavazatbontó bizottságnak Szamáron 1929. évi nov. hó 18. napján felvett jegyzőkönyve, mely megállapítja, hogy az egyházmegyei gondnoki állásra elrendelt szavazás során 48 egyházból beadatott összesen 57 érvényes szavazat. Ebből 52 szavazat Dr. Böszörményi Emil egyh. kerületi tanácsbíróra, 5 szavazat pedig dr. Ajtai Nagy Gábor egyh. megyei főjegyzőre esett, ennél fogva Dr. Böszörményi Emil ur a szavazatok általános többségét elnyerte. Szavazatot nem küldött Nagykoles és Józsefháza.

Egyházmegyei közgyűlés bizottság jelentését örövendetesen tudomásul véve, Dr. Böszörményi Emil urat megválasztott egyházmegyei gondnoknak jelenti ki, őt ezen állásában szíves készséggel megerősíti. Egyben jóleső örömmel, bizalommal és tisztelettel köszönti magasabb munkakörében, ki szinte 30 éves egyházi működésével az Anyaszentegyház iránti szeretetének, vallásos buzgóságának megszámlálhatatlan tanujeilét adta. Isten áldó kegyelme legyen életén s jóra irányuló munkálkodásán.

Erről a választásról az egyházkerület, tudomásul vétel végett kivonaton értesítettik.

A szavazatok megsemmisítésével főjegyzőt bizza meg közgyűlésünk. A szavazatot nem küldött egyházak lelkészeit igazolásra hívja fel s amennyiben a szavazat nem küldését esperes ur előtt elfogdhatóan, vagy egyáltalában nem igazolnák: az iskolai segély alapra fizetendő — államsegélyekből levonható 500—500 Lei pénzbiróságban elmarasztalja.

Végül gondnok urnak meghívására Sárközi Lajos, Dr. Helmeczy József és Papp József közgyűlési tagokat küldi ki, s megjelenéséig a gyűlést felfüggeszti.

121. Gondnok ur a közgyűlés színhelyén megjelenvén, az újból megnyitott közgyűlés előtt a hivatalos esküt letette és a következő székfoglaló beszéddel foglalta el állását:

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

„Isten nevével“ kezdem el tisztségemet, mellyel a nagybányai egyházmegyébe tömörült magyar református véneim — érdememen felül kitüntetve — megtiszteltek. Isten nevével kezdem, mint ahogyan ezzel akarom teljesíteni és majdan be is végezni szolgálatomat. Először is tehát az én őrző és áldó Mennyei Atyámhoz rebegem fel alázatos hálámat és imádó könyörgésemet. Hála-mat, hogy ezt a kiváltságos szép napomat megérnem engedte és könyörgésemet, hogy működésemmel megfelelhessek a hozzám fűzött nagy várakozásoknak, hogy legyek méltó a nagy elődökre és példa az utódoknak. Aztán az emlékezés szárnyán küldöm fel a Lelkek honába deres fejjel is szerető gyermeki szívemet, még haló poraikban is áldott jó szüleimnek, akik az Isten útjára neveltek, akik irányt mutattak nekem az életre. Végre hálás köszönetemet adom át az egyházközségeknek, amelyek méltónak tartottak engemet — a méltatlant — erre a diszes vezértisztségre.

A hallhatatlan Vörösmarty ősz Peterdijének örök igazságához alkalmaztam céltudatosan életem folyását: „Jobb nekünk a Vértés vadonában, kis tanyánk ott nyugodalmat ad.“ Nem keresem a nyilvánosságot és most, ha mégis elhagyom nyugalmat adó,

csöndes kis tanyám, teszem ezt kizárólag azért, hogy eddigi három évtizedes egyházi működésemmel még intenzívebben és szélesebb keretek közt szolgálhassam az én jó Istenemet és az én nagyon szeretett magyar református egyházamat, amelynek hívása nekem parancs.

Parancs, mert az elmúlt véres korszak az emberiség vad ösztöneit felszabadítva, eltaszította a népeket az Istentől. Isten országa elhalványult a lelkekben. A békekötés pedig új helyzetet teremtett számunkra, amelyekbe elhelyezkednünk kell. Eddig ismeretlen nagy feladatok sulyosodtak reánk. Kényszerítő szükség tehát, hogy magyar református kisebbségi életünk nagy küzdelmeiből mindannyian ki vegyük részünket és mindenki teljesítse reá rótt kötelességét.

Engem erre a helyre parancsoltak, ezért: „Itt állok, más-ként nem tehetek!”

A mi feladatunk és célunk népünket visszavezetni Jézus által az örök Istenhez. A református vallásosságot, az őt megillető magas piedesztálra újra felemelni az erkölcsök javítása által. Ezért legelső és legsürgősebb teendőnk tekintem minden eszközzel a Hitet élővé és hatóvá, a Hitéletet izzóan intenzívvé tenni, a csök-kent vallás- és egyház-szabadság megjavítását kiküzdeni. Ez a Jelen problémája.

De reánk, a mi viszonyaink között még egy sokkal sulyo-sabb kötelesség nehezedik: A jövő. Egyázunk megváltozott hely-zete parancsolóan követeli megalapozni a Jövőt, ami annál kom-plikáltabb feladat, mert iskoláink fenntartása, — nem is említve azok korszerű fejlesztését, — csaknem legyőzhetetlen akadályokba ütközik. Helyes iskola és népnevelési politika nélkül egyházi intéz-ményeinknek és velük együtt magának egyházunknak is, sirját ássuk meg. A küzdelmet tehát fel kell vennünk bármily óriásinak is látszó akadályokkal és iskoláinknak és más egyház-szociális in-tézményeinknek a végsőig megfeszített álozatkészséggel megte-remteni a biztos és szilárd alapot a továbbműködésre és azokat megdönthetetlen tartalommal telíteni a régi, tiszta protestáns hitelvek által. Ez a feladat talán emberfeletti. Egy, csupán csak egy módon lehet biztos a siker.

Ez a csodaszer: az Egyetértés, melynek kerete a fegye-lem, motorikus ereje a keresztyén szeretet. Viribus unitis! Le kell mondani az egyéni önös érdekekről, le kell vetköznünk az ősi tu-ráni átkot, le kell győznünk önmagunkban a széthuzás és pártos-kodás szellemét, meg kell ölnünk a visszavonás ördögét és csak egyet néznünk, állandóan, önfeledten, merőn: a Klózt.

Ezzel győzhetjük le csupán a legnagyobb akadályokat is, ezzel biztosíthatjuk a Jelen és építhetjük meg a Jövőt.

Biztosítani a Jelen és építeni a Jövőt, ez feladatunk

egyházunk keretén belül. Kifelé, az egyházak közti viszonylatban a Békesség megteremtése, ápolása és erősítése. Minden egyháznak, közelebbről pedig a krisztusi egyházaknak a végső cél közössége miatt természetesen számos érintkezési felülete van és így az egymásra utaltság kikerülhetetlen. A közös végcél és az emberiség jövője, de meg a jelen nyugodt, sikeres munkája érdekében és az erők szétforgácsolásának bomlasztó erejét megakadályozandó, az egyházak közötti béke alapvető szükségesség.

Ezeknek, az egyes ember erejét messze túlhaladó, gigászi feladatoknak szolgálatára és munkálására foglalom el gondnok székemet. Ha képességeim a közremunkálására is elégtelenek — és gyöngének bizonyulnának, ne rán. vessetek, hanem azokra, kik erősnek tartottak engemet reá. — De ha mindannyian egyetértünk, ha céltudatosan összemunkálkodunk, ha becsületes elképzeléseimben és feladatomban támogattok, ha vezetőitek mellett minden körülmények között kitartatok: akkor a közös munka eredményes leend. „Viribus unitis.“ Én a magam részéről erre a helyre meggyőzőhetlen, becsületes Akaratot, mocsoktalan, acélkemény Hitet hoztam, melyeket egy élet rokadásig nagy megpróbáltatásai jegecesítettek ki. Akaratot és Hitet, mely reményt szül és sikert teremtet, mert:

„Aki Hitét megtartja, megtartja azt a Hit.“

A komoly hivatás tudatáról, egyházas buzgóságáról és nagy elhatározásokról tanuskodó, mindvégig figyelemmel és nagy tetszéssel halgatott székfoglaló beszéd elhangzása után esperes ur az egyházmegye egyeteme nevében, Magoss Ferenc a lelkészi kar, Kádár Károly a tanítói kar és dr. Helmeczy József a világiak részéről, — mindnyájan a benső öröm, teljes bizalom és jó reménység meleg szavaival köszöntik az egyházmegye új gondnokát, mire ismét gondnok ur mond ugy az egyházmegye hivatalosainak és egész egyetemének, mint a gyűlésen megjelent érdeklődőknek, ezek között első sorban a szatmári Lorántffy egyesület nagy számmal jelenlevő tagjainak a sokképen kifejezett bizalomért és jóindulatokért hálás szívvél köszönetet.

Végül az esperes ur bejelenti, hogy a gondnok ur ünnepélyes beiktatása alkalmából az egyházmegyei iskola-alap gyárapítására 10.000 Lei összeget bocsátott az egyházmegye rendelkezésére.

Egyházmegyei közgyűlés örömmel teszi magáévá a gondnokot üdvözlő szónokok és érdeklődők jókívánatait; megnyugvással hallja gondnok ur nagy elhatározásokról tanus-

kodó meghatározó kijelentéseit, a bölcs és buzgó vezérnek az egyház és iskolák megtartására és fejlesztésére, a lelki élet megújítására vonatkozó terveit, óhajait, melyekért eddig is példaadóan munkálkodott. Áldást, sikert kíván mindezekhez, egyben támogatását igéri.

Midőn végül megállapítja, hogy gondnok ur állásában beiktatott és szíves adományát köszönettel elfogadja, a legszívesebb reménnyel tekint jövőendő működése elé.

122. Dr. Jakó Endre, közgyűlésünk 54—1929 sz. határozata kapcsán megválasztottnak kijelentett világi tanácsbíró, a hivatalos esküt letette, mire esperes ur szíves szavakkal köszöntötte.

Egyh. megyei közgyűlés a maga részéről is szíves örömmel köszönti új tanácsbíráját s midőn őt állásába beiktatja, bizalommal tekint Anyaszentegyházunk érdekében végzendő odaadó és buzgó munkája elé.

123. Olvastatott Esperes ur következő jelentése:

„Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Közelebbi közgyűlésünk óta — változás a lelkesi karban nem történt. — A tanítói karban ideiglenes tanítókul alkalmazást 1. Bilkay Gizella (Nvárad Orsolyazárda) Egriben, 2. Gecsey Ilona volt egrii helyettes tanító Kisbábonyban, 3. Kovács Ilona volt amaci helyettes tanító Kőszegremetén — nyertek. Miket is hatáskörömből folyólag ez isk. évre aug. 31-ig állásukban megerősítettem.

2. Közgyűlésünk határozatával megbízást adott a jk. hitelesítő bizottságnak, hogy az iskola alap kamatát ossza szét a kebelbeli iskolák gyámolítására — egyes egyházak között. E megbízás folytán 15.000 Lei isk-segély felosztása következőképp történt: Apahegy 2 ezer lei, Pálfalva 1000 lei, D-apáti 1000 lei, Aranyosmegyes (vallástanítás) 500 lei, Kisbábony 500 lei, Turterebes 500 lei és végül Szatmár új tanítói állás szervezésére 1000 leit. A szétosztott segélyek folyósítását a most befolyt iskola alapi bírság pénzekből — egyidejűleg folyamatba helyezem.

3. Méltóztatott közgyűlésünk 55 sz. a. határozatával az e-keület idevonatkozó intézkedése folytán akként dönteni, hogy egyház megyénkben a tanítói díjlevelek újra értékelése nem szükséges, mert az már a f. év március havában megtörtént s alkalmazásba vétetett. Azonban e határozat óta a termény árak aláestek, s föld jövedelem is vele. S a többi egyházmegyékben épp most

folynak vagy folytak le a tanító díjlevél újra értékelések, midőn a rohamos áresökkenés már bekövetkezett. És így a mi egyházmegyénk becslése és a többi egyházmegyék becslése között nagy ár-különbség állott elő — épp a mi szegény fizetésű tanítói állomásaink mellett. S nyilván van, hogy ez az államsegély szétoztásában érzékeny veszteséget okozott volna tanítóinknak. Ez irányban a felelősséget nem vehetem magamra. A fenti e-megyei határozat ellenére szükségesnek tartottam az értékeléssel megbízott küldöttséget összehívni, hogy segítsünk a helyzeten. Annyival is inkább, mert Püspök Ur a tanítói újra értékelt díjlevél kimutatást, hogy azon az e-megye vagy az ez irányban megbízott küldöttség kiigazítását vezessem rá — hozzám letette. Bizottságunk a helyzetből folyólag az átértékelt díjlevelek termény és földhaszon megállapított árából (700 lei a buza, tengeri 500, földhaszon 1 m. buza — ez volt az év elején a megállapított ár) 25% leírását fogadta el s ez eredmény lejegyzésével terjesztettem fel a hozzám leküldött tanítói díjlevél értékelésre vonatkozó kimutatást.

Egyben bizottságunk részéről előterjesztést tettem a Püspök Urhoz, hogy az államsegély kiutalt októberi havi részletét méltóztassék a ker. gyűlés után halasztani oly célból, hogy a szétoztás mikéntjére nézve a ker. gyűlésen az egyes egyházmegyék hozzá szólhassanak, annyival is inkább, mert egyes gyülekezeteink önmaguk teljes megerősítésével személyi pótlékokat folyósítottak és biztosítottak az államsegély beálltaig és az ilyenek a hasonló nem tettekkel szemben — háttérbe szorulhatnak.

Tudom — tisztán látom — kicsike gyülekezeteink minő nagy teherviseléssel küzködve tartják fenn szegényesen iskoláikat. Épp ezért előterjesztésemben a Püspök Urhoz, állandó segélyezést kértem a következő iskolafentartó egyházaknak — mint legválóságosabb helyzetben levőknek: Adorján, Batiz, Felsőbánya, Józsefháza, Kakszentmárton, Kisbábony, Kispéleske, Erdőszáda, Pettyén, Szatmárpálfalva, Sándorhomok, Szatmárudvari, Berend, Apahegy, Tamásváralja, Turterebes, D-apáti.

Jelentésem zárván, kiváló tisztelettel vagyok Avasujváros nov. 21. 1929.

Szél György esperes.

Egyházmegyei közgyűlésünk mindőn esperes ur jelentését tudomásul veszi,

az I. alatti tanítónőket ideiglenes tanítókul a folyó isk. évre állásaikban megerősíti,

2. az iskola alap kamatainak szétosztásához a maga részéről is hozzájárul,

3. helyesléssel teszi magáévá esperes urnak a tanítói fizetések értékelése, valamint az államsegély szétosztása tárgyában tett intézkedéseit.

Végül az esperes ur által legválságosabb helyzetben levőknek jelzett iskola fenntartó egyházak, u. m. Adorján, Batiz, Felsőbánya, Józsefháza, Kakszentmárton, Kisbábony, Kispeléske, Erdőszáda, Pettyén, Szatmárpálfalva, Sándorhomok, Szatmárudvari, Berend, Apahegy, Tamásváralja, Turterebes és Dobrácsapáti állandó segélyezésére a maga részéről is mély tisztelettel kéri az egyh. kerületi közgyűlést.

124. Püspök ur 4907—1929 sz. leiratában a kerület ezévi 93 sz. határozatának e) pontjára hivatkozással esperes ur intézkedését kérte arra nézve, hogy az egyh. ker. belmissiói bizottság ülésén az egyh. megyei belmissiói bizottság előadója, az egyh. megye költségén jelenjék meg.

Egyh. megyei közgyűlésünk felhívja Kürthy Károly előadót, hogy a kerületi belmissiói bizottság f. évi dec. 4-én tartandó gyűlésén jelenjék meg, készkiadásait számitsa fel, a pénztárnokot pedig utasítja ennek a költségvetés megfelelő címlete terhére leendő kifizetésére.

123. Az aranyosmedgyesi egyház presbiteriuma az 1924 évi közgyűlésünk 18 sz. határozatával jóváhagyott egyh. adókulcsot 56—929 sz. törvényszerű határozatával ki akarja egészíteni a következő ponttal: „Az 1—2 kat. hold földdel bírók fizessenek búzát — ha házzal bíró helybeli lakosok 50 kg-ot, ha házzal nem bírnak 40 kg-ot“, s a határozatot jóváhagyásra felterjeszti.

Közgyűlésünk a kérelmet azzal a felhívással adja vissza, hogy presbiterium az ezidő szerint érvényben levő adókulcsot ez új pont betoldásával teljes egészében terjessze fel ismét elbírálás végett.

126. Az amaci egyház f. évi szept. hó 30-án tartott közgyűlésünkől engedélyt kapott arra, hogy tőkepénztárával szemben fennálló 12649 Lei tartozását 10 év alatt egyenlő részletben törleszthesse.

Most a presbiterium 186 számú törvényszerű határozatában azt kéri engedélyezni, hogy e tartozás törlesztését az egyház az

1931 évben kezdhesse meg kamatmentesen, mert jelenleg fizetéképtelen helyzetben van.

A tartozás visszafizetésére fenti értelemben kért engedélyt közgyűlésünk az amaci egyháznak megadja.

127. A sándorhomoki, pettyéni, felsőbányai, kispaleskei és kisbábonyi presbiteriumok arra hivatkozással, hogy a tanítói javadalmat nem képesek az egyházkerület által megállapított minimális összegig kiegészíteni s így tanítók tisztességes megélhetését biztosítani, azt kérelmezik, hogy az egyházmegye akár saját alapjából, akár kerületi segély kieszközlése útján állandó segélyben részesítse őket.

Egyházmegyei közgyűlés az esperesi jelentés kapcsán hozott határozatában a többi segélyezésre szorult iskolafenntartó egyházakkal együtt kérelmező egyházakat is ajánlotta a kerület figyelmébe és támogatásába, így külön intézkedés szüksége nem áll fenn. Arra az esetre azonban, ha az államsegély szétosztása és a kerületi segélyek megállapítása után sem érnék el folyamodó egyházak tanító javadalmai a minimális fizetés összegét: újabb kéréssel forduljanak esperes ur útján közgyűlésünkhöz, miután remélhető, hogy iskolai segély alapunk folyó évi kamataiból az eddiginél jelentősebb összeggel támogathatjuk az arra rászorult egyházakat.

128. A turterebesi presbiterium f. hó 10-én tartott gyűlésében foglalkozva közgyűlésünk ezévi 79 sz. határozatával, mely a presbiteriumnak az újonnan kiállított tanítói díjlevél jóváhagyására irányuló kérelmét ismételten elutasította és a régi díjlevél kiszolgáltatását rendelte el, 44. számú határozatában kimondatta, hogy újból kérelemmel fordul ez ügyben a jobban értesülendő egyházmegyei közgyűléshez, mert a díjlevélnek régi módon kiszolgáltatásáért felelősséget nem vállalhat.

E határozat alapján kéri lelkész és gondnok a díjlevél ügy újbóli tárgyalását s az új díjlevélnek jóváhagyását. Csatolva van a kérelemhez az egyház lélekszámát, az egyháztagok családi és adózási állapotát, viszonyait feltűntető kimutatás.

Közgyűlésünk mielőtt ez újabb felterjesztés ügyében érdemlegesen határozna, e díjlevél-ügy bevizsgálására kiküldi a turterebesi egyházba Magos Ferenc tanácsbíró urat, felhiva őt, hogy végzendő vizsgálatáról jelentését jövő gyűlésünkre terjessze be.

129. A sárközi presbiterium f. év 110 sz. határozatában ki-mondotta, hogy a sárközi 28 sz. betétben 2363 tksz. a. 1132 négyszög-öl területű ingatlanát (réti föld) mivel az semmiféle hasznot nem-hoz, nyilvános árverésen eladja. A szabályos formák közt megtar-tott nyilvános árverésen a legtöbbet ígérő Kurpé György és Kur-pé Tamás sárközi lakosok veték meg az ingatlant 10.000 Lei vételárért. Az esperes ur által kiküldött szakértő az eladást az egy-házközsége nézve előnyösnek, a vételárt megfelelőnek tartja.

Közigyűlésünk a sárközi presbiterium fenti határoza-tát s a becsatolt adásvételi szerződést a maga részéről jó-váahagyja s megerősítés végett az egyh. kerületi közgyű-lésre fölterjeszti.

Egyben kötelezi az egyházat, hogy amint kedvező alkalom kínálkozik, ez eladott ingatlan árát újabb ingat-lan vásárlására fordítsa.

130. A szatmári református főgimnázium igazgató tanácsa f. évi szept. hó 16-án 5 sz. alatt kelt határozatával eladja a sztmár-németi 954 sz. betétben 4838—II. hrsz. alatt foglalt 96 négyszögöl területű ingatlanát 19.200 Lei kialkudott vételárért Harkay Jó-zsef és neje Mátyás Mária szatmári lakosoknak; folyó évi nov. 5-én 18 sz. alatt kelt másik határozatával pedig ugyanazon betét-ben 4838—10 hrsz. alatt foglalt 187 négyszögöl területű ingatlanát viszont 41.000 Lei kialkudott vételárért Goldstein Bernát szatmári lakosnak adta el. Bemutatja a vontakozó adásvételi szerződéseket, mellékletekkel együtt.

Egyházmegyei közgyűlés a szatmári főgimn. igazga-tótanácsának törvényes formák között hozott fenti hatá-rozatait, tekintettel arra, hogy az eladott ingatlan többi része már előzőleg eladatott, s a kölcsönösen kialkudott vételár az ingatlan forgalmi árának megfelel, jóváahagyja, megerősíti, tehát azokat a szerződéseket, melyek alapján a szatmári főgimn. a szatmári 954. sz. betétben 4838—II. hrsz. a. 96 négyszögöl ingatlanát 19.000 Lei vételárért Harkay József és neje Mátyás Mária, a 4838—10 hrsz. a. foglalt 187 négyszögöl területű ingatlanját pedig 41.000 Lei vételárért Goldstein Bernát mindnyájan szatmári la-kosoknak örök áron eladta és az összes iratokat az egy-házkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

131. Olvastatott számvevőszék következő

Jegyzőkönyve:

Felvétetett a nagybányai ref. egyh. megye számvevőszékének Szatmáron 1929 évi nov. 29 napján tartott gyűlésében.

Jelen vannak alulírottak.

Előadó megállapítja, hogy a 90—1929 sz. egyh. megyei határozat kapcsán függőben hagyott, pótlás végett visszaadott, ugyancsak szintén az akkor még be nem mutatott számadások számvevőszék rendelkezésére állanak, tehát ezidőszereint már egyetlen egyház sincs hátralékban számadásaival.

I. Mint teljesen rendben levő, tehát számadatilag helyes, kellően okmányolt és jól szerkesztett számadásokat, megjegyzés nélkül ajánlja számvevőszék jóváhagyására.

Berend, Szatmárudvari 1926—1927—1928, Szinérváralja 1927, Kispaleske, Kőszegremete, Sárköz és Máramarossziget 1928. évi számadásait.

II. Pusztadaróc 1926—1927—1928 évi számadásai ezekkel az észrevételekkel és utasításokkal hagyandók jóvá:

1. A vagyonkimutatásokban nem lettek felvéve a régi magtár adósok. Ezeknek tartozásai mint követelések, mindaddig nyilván tartandók, míg azt vissza nem fizetik. Utasittatik egyúttal a presbiterium, hogy ezeket a tartozásokat hajtsa be.

2. Ugyancsak nyilván tartandó a vagyonkimutatásban „Teher“ alatt azon 1359 Lei kadás, melyet Selyeby Géza lelkész Péter László gondnoksága alatt 1926 évben pénz nem létében teljesített az egyház helyett.

3. Márkus Jánostól 1926. júl. 8-án 8000 Lei kölcsönt vett fel az egyház. Ez összegnek és a fegyűlt kamatoknak visszafizetésére 12.000 Lei váltóadósságot vette fel az egyház, de az 1928 évi számadásban sem e banki kölcsön felvétele, sem a Márkus János kölcsönének kiegyenlítése nem lett keresztül vezetve. Csak a vagyonkimutatásban láttatják a „Teher“-nél a 12.000 Lei váltóadósságot. 30 nap alatt becsatolandó egy nyugta annak igazolására, hogy Márkus János 12.000 Leit vett fel, tőke és kamat követelése kiegyenlítéséül. És becsatolandó a Szatmárvármegyei Takarékpénztár leszámítoló jegyzéke a kölcsön felvételének igazolására. Egyébként a számadások rendben vannak.

III. Vámfalu 1926—1927—1928, Patóháza 1925—1926—1927—1928 évi számadásai az idő rövidsége miatt nem voltak érdemle-

gesen felülbírálnak; az eddigi vizsgálati munka nyomán azonban, tekintettel az anyag nagyságára, az összefüggések hiányára, s bizonyos ellenmondásokra; kívánatosnak látszik a helyszíni vizsgálat. E célból javasolja számvevőszék a közgyűlésnek, hogy vámfalu-i számadások megvizsgálására Oláh Sándor számvevő, a patóházai számadások megvizsgálására pedig Gacsályi Zsigmond számvevő küldessék ki a helyszínére s az eredményről terjeszenek jelentést közelebbi közgyűlésünk elé.

IV. A máramarosszigeti számadások vizsgálata során megállapítást nyert az, hogy mikor, mely alapjábul, milyen célra, mennyi összeget vett kölcsön, vagy használt fel engedély nélkül? A felhasznált összegek kis része visszafizetést nyert, másrésze pedig soha sem volt alapítvány jellegű, hanem az kifejezetten harang beszerzésre szolgált s ténylegesen ezen célra használtatott fel, így annak visszafizetését presbiterium nem vállalja. Beterjeszti 1929 nov. 10-én törvényes formák között hozott 3. sz. határozatát, melyben megállapítja, hogy 1. a „Szabó Aurél és neje 100.000 Leies alapítványnak 40.000 Leiel, 2. Dénes Lajos és Szilágyi Jánosné 15.000 Leies alapítványnak 5.380 Leiel, 3. Dr. Nádor Henrikné és Csernák Mátyás alapnak 600 Leiel, 4. Lelkész illetményt képezett és eladott földek ára alapnak 13.300 Leiel tartozik az egyház. Csatolja egyuttal a vonatkozó biztosítéki okiratokat, melyekben ez összegek 10 év alatti visszafizetésére és kamattérítésre kötelezi magát s ily alapon kéri idézett határozatának, illetve a csatolt biztosítéki okiratoknak jóváhagyását.

A számvevőszék határozati javaslata:

Tekintettel arra, hogy a máramarosszigeti egyházi alapok felhasználásának ügye kellőképen tisztáztatott s presbiterium azok visszafizetésére kötelezettséget vállalt, egyházmegyei közgyűlés a presbiterium törvényes formák között kelt fenti határozatát tudomásul veszi, az ennek alapján kiállított négy drb. biztosítéki okiratot jóváhagyja, arra a jóváhagyási záradékot rávezetetti s iratokat a főtiszt. egyházkerületi közgyűlésre felterjeszteni határozza. Figyelmeztetik egyuttal illetékes presbiterium, hogy a visszafizetések fedezetéről költségvetésileg gondoskodják s a visszafizetést pontosan teljesítse és számadásai keretében láttassa.

V. A lelkészek államsegély illetményei, özvegyi járulékok és kerületi segélyek kezelése érdekében a Szatmárvármegyei Takarénál eszeres ur nevén vezetett folyószámla s ezuton az időközi

kamatokból felgyűlt tőke 1928 évi kezelését számvevőszék felülvizsgálván, ezeket minden tekintetben helyesnek találta. A talált egyenleget terheli ugyan a zárlat időpontjában bizonyos visszatartott özvegyi járulék, a tiszta vagyon azonban annak levonása után is megközelíti a 80.000 Leit, melyben a Debreczeni István-féle tartozás is (kamat nélkül) bele van számítva.

Számvevőszék határozati javaslata:

Egyházmegyei közgyűlés a lelkészek államszegély illetményei stb. kezelése érdekében vezetett folyószámla, ugyszintén az időközi kamatokból gyűjtött tőke 1928 évi kezelése és örvendetes gyarapodása tárgyában kelt számvevőszéki jelentést megnyugvással veszi tudomásul. Esperes urnak ezek kezelésével önként vállalt sda munkájáért hálás szívvvel mond köszönetet. Debreczeni Istvánt pedig fölhívja, hogy a terhére nyilvántartott összeget, negyedévi 1000—1000 Leies részletekben fizesse vissza.

Több tárgy nem lévén, jegyzőkönyv lezárattott, aláírott.

Kmf.

Oláh Sándor előadó. **Sáfár Imre**, **Kürthy Károly**,
Gacsályi Zsigmond, **Siető Pál** számvevőszéki tagok.

Egyházmegyei közgyűlés számvevőszék jegyzőkönyvét egész terjedelmében jegyzőkönyvébe fölvételni határozza s javaslatait határozati erőre emeli.

132. Kovássy Ákos egyh. kerületi rendes képviselő esperes urhoz intézet levelében, magas korára, gyakori betegeskedésére hivatkozással ezen megbízatásáról való lemondását jelentette.

Egyházmegyei közgyűlésünk sajnálattal bár, de a méltánylást érdemlő okokra tekintettel tudomásul veszi fenti lemondását, s midőn Kovássy Ákos ur buzgó és fáradhatatlan munkásságáért ezuton is köszönetet mond, az így megüresedett vil. képviselői állásra Nagy Béla tanácsbíróvá választja meg, s erről a főtiszt. kerületi közgyűlést kivonaton értesíti.

133. A tamásváraljai presbiterium 1929 évi nov. 3-án kelt szám nélküli határozatával az iskola épülete és tantermének a tanügyi hatóságok által elrendelt kibővítésének és átalakításának kérdésével foglalkozván, kimondotta, hogy 1. a szükséges munkálatokat vállalatba adja, 2. a bekerülési összeg fedezetéül a királyhágómelléki egyh. kerulettől 10.000 Lei kölcsönt vesz fel, 3. a kölcsönt évi 1000 Leies részletekben 10 év alatt fizeti vissza, 4. ennek

és az esedékes kamatjárulékoknak fedezetéről akképen gondoskodik, hogy amennyiben ezt költségvetése keretén belül nem tehetné: az érvényben levő adókules alapján birtokaránylagosan rendkívüli adót vet ki.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tamásváraljai presbiterium törvényes formák között hozott fenti határozatát jóváhagyja, úgy a szükséges iskola és tanterem átalakítási munkálatokat, mint a kölcsön felvételét és a rendkívüli egyh. adó kivetését engedélyezi. Összes iratokat felterjeszti az egyh. kerületi közgyűlésre, a maga részéről is kérve a kért kölcsön megszavazását és sürgős folyósítását.

134. A máramarosszigeti presbiterium 1929 évi szept. 23-án 2 szám alatt kelt határozatával kimondotta, hogy a belhivatalnoki fajárandóság beszerzésére saját alapjaiból és pedig az eladott lelkészi földek alapjából 17.000 Leit, a Szabó Aurél alapból 4190 Leit, összesen 21900 Lei kölcsönt vesz fel, mely után 24—8% kamatot fizet, magát a tőkét pedig 10 év alatt fizeti vissza. Egyidejűleg beterjeszti a szabályosan kiállított biztosítási okiratot, s kéri annak jóváhagyását.

Egyházmegyei közgyűlésünk a máramarosszigeti presbiterium törvényes formák betartásával hozott fenti határozatát tudomásul véve, az abban foglalt kölcsön felvételét engedélyezi, a biztosítási okiratot jóváhagyja, s megerősítés végett az egyh. kerületi közgyűlésre felterjeszti.

135. Miután a közgyűlés tárgysorozatát letárgyaltuk, esperes ur Oláh Sándor főjegyző hálaadó imádsága után

a közgyűlést annak megállapításával, hogy a hozott határozatok nyomban hitelesítést nyertek, berekesztette.

A 120—124, 127, 130—131, 133—137 számokat jegyzette: Oláh Sándor főjegyző.

A 115—119, 125—126, 128—129, 132 számokat jegyzette: Visky Ferenc jegyző.

A BIRÓSÁG HATÁROZATAI :

136. A bírósági ülés tárgya az 1930. év tartamára az egyházmegyei időszakai tanács megalakítása.

Az időszakai tanács tagjaivá közfelkiáltással megválasztattak és pedig

rendes tagokul: Magoss Ferenc, Boros Jenő és dr. Nagy Sándor;

póltagokul: gy. Kovács József, dr. Helmeczy József és dr. Farkas Antal.

s tárgyalást vezető elnök az időszaki tanácsot az 1930. év tartamára a fenti tagokból megalakítottának jelentette ki.

137. Esperes ur bejelenti, hogy a nagybányai ref. egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság által kirótt büntetés pénzek a 44., 45., 47.—1929 sz. ítélettel bofolyiak és beutaltattak összesen 20,000 Leiben, az iskolai seély alap javára az egyházmegyei pénztárba. Ugy szintén a 47.—929 sz. ítélettel megállapított 450 Lei eljárási költség is.

Bíróság ezt a bejelentést helyesléssel tudomásul veszi.

BETÜSOROS TÁRGYMUTATÓ

- Amaci presb. kölesőneit 10 év alatt fizesse vissza 80 — betét kiigazítás iránti kérelme jóváhagyatott 81 — kölesön visszarizetését 1931-ben kezdje meg 126.
- Apa és Apahegy egyházak ingatlanai rendezése 102.
- Apahegyi iskola tantermében az ottani állami iskolai növendékek is tanulhatnak 100.
- Aranyosmedgyesi adókules pótlás végett visszaadott 125.
- Atyai kántortanítói díjlevél értékelése 112.
- Boros Zoltán egyh. m. gondnok emlékezete 56, 57.
- Bunna István világi jegyző lemondása elfogadjatik 94.
- Dr. Böszörményi Emil egyházmegyei gondnökká választatott 120, esküt tesz 121.
- Büntetés pénzekről jelentés 137.
- Dénes László nagytarnai levita 61 — I.
- Egri-i rendkívüli adókules megerősített 98.
- Egyház gyűlések énekléssel és imádsággal nyitandók meg 73.
- Egyházkerület határozatai: árvaház létesítése tárgyában 68, — iratterjesztés pártolása tárgyában 63, — középiskolák segítése tárgyában 70, — missiói tevékenység és segélyek tárgyában 65, 66, 67, — Ref. Lapja az iskolák számára 64, — tanítói fizetések értékelése tárgyában 71.
- Egyházmegyei gondnoki állásra szavazás rendeltetik 58.
- Eszteresi jelenés gondnok haláláról, temetéséről 56, — egyh. megye 1928. évi állapotáról 60, — időközi változásokról 61, — ismét 123.
- Gulya Géza tanügybizottsági tag 93.
- Halmi-i adókules jóváhagyatik 83, — tanítói fizetés ügyében közig. bírósági í'élet 110.
- Halmi-i begyi lakosok Tamásváraljához óhajtanak csatlakozni 77.

- Helmeczy és Nagy Frigyes alapok kamatai kiadatnak 103.
Iskolai segélyek szétosztása tudomásul vétetik 104.
Időszaki tanács tagjainak megválasztása 136.
Jaló Endre dr. vil. tanácsbíró lett 54, — esküt tesz 122.
Jegyzőkönyv hitelesítése 53, 119.
Józsefházai erdőőke ügye közig. bírósághoz utaltatott 95.
Kispeleskei kántortanítói díjlevéi és fizetés ügyben közig. bírósági ítélet 111.
Kovács Gyula darai lelkész lett 61—1.
Kovácsy Ákos kerületi képviselőségéről lemond 132.
Költségvetés megállapítása 89.
Közgyűlés megnyitása 50 és 115, — alkotótagjainak számbevétele 51 és 57, — bezárása 108 és 135.
Kürthy Károly a kerület belmissiói bizottsági ülésén vegyen részt 124.
Lelkészegyesület előterjesztései: belmissiói munka ellenőrzése 84, — biblia körök vezérkönyve 85, — tanítók kerületi segélyének szétosztása 85, — új liturgia tárgyában 87.
Levéltár új elhelyezése 105.
Máramarosszigeti lyceum ig.-tanácsának jelentése 76, — egyh. kölesönt vehet fel 134.
Nagy Béla tanácsbíró esküt tesz 55, — kerületi képviselővé választott 132.
Nagy Lajos pénztáros lemondása 91, — tanügyi bizottságáról is lemondott 93.
Nagy Pál józsefházai lelkész felbbezése presbiterium marasztaló határozata ellen 97.
Nagytarna kerületi segélyre ajánltatik 82.
Sárközi ingatlan eladás eng. 119.
Sárközi Lajos tanácsbíró lett 54, — esküt tesz 55.
Szociális bizottság megalakították 62.
Szabó Endre tanügyi bizottsági tag lett 93.
Szabó Lajos halmi-i kántor anító fizetés ügye 114.
Szamoskrassói kölesön jóváhagyaták 101.
Szaplonezay Bertalan pénztáros lett 92.
Szatmári egyház adásvételi ügye felterjesztetik 106, 107.
Szatmári főgimnázium adásvételi ügye szintén 130.
Számvevőszék jegyzőkönyvei és javaslatai 88, 90, 131.
Szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvei 54, 120, — tagjainak megválasztása 59.

Tamásváraljai iskola kibővtése, ehhez kölcsön felvétel jóváhagyatik 133.

Takács Lajos nagybocskói lelkész kérelme nem teljesíthető 78.

Tanítók eskütétele 96.

Tárgysorozat megállapítása 52 és 118.

Tőkesegély tartozások fennállanak 75.

Tóth László tanügyi bizottsági tag 93.

Turterebesi tanítói díjlevél módosítás elutasítatik 79, — közmunka váltság jóváhagyatik 99, — tanítói díjlevél ügyben küldöttség 128.

Vasárnapi iskola és bibliakör megszervezendő minden gyűlekezetben 72.

Esperesi jelentés

a nagybányai református egyházmegye 1928. évi
állapotáról.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Az ez évi egyházlátogatást 6 küldöttség végezte június 3.-ától 21.-éig terjedőleg. Az egyházlátogatási jegyzőkönyvek adatai alapján egyházaink állapotára vonatkozólag van szerencsém a következőket jelenteni:

I. Az egyház belélete.

1. A templomot hitfeleink nagy ünnepeken 50 anyaegyházban 52 %-ban látogatják. Vasárnap d. e. 37 %-ban. Vasárnap d. u. 48 anyaegyházban 25 %. (Nagybocskón, Nagytarnán nem volt d. u. isteni tisztelet). Hétköznapi d. e. 41 egyházban 4 %, (9 egyházban u. m. Aranyosmegygyes, Csengerbagos, Egri, Misztótfalu, Nagybagoskó, Nagytarna, Óvári, Pusztadaróc, Sárközujlak hétköznapi reggel nincs isteni tisztelet). (Hétköznapi d. u. 30 egyházban, u. m.: Atya, Csengerbagos, Egri, Kiskolcs, Kispeske, Kőszegremete, Misztótfalu, Nagybagoskó, Nagytarna, Óvári, Pettyén, Pusztadaróc, Sárköz, Sárközujlak, Szamosdob, Szatmárhegy, Tamásváralja, Turtéreges, Vámfalu, Vetés nincs hétköznapi d. u. isteni tisztelet). Hétköznapi d. u. nincs jelentés, tehát nincs hétköznapi d. u. isteni tisztelet.

7 leányegyházunkban nagy ünnepeken 66 % látogatta a templomi isteni tiszteletet. Vasárnap d. e. pedig 47 % 6 leányegyházban. (Erdődön nem volt). Vasárnap d. u. 5 leányegyházban 42 %. (Erdőszádán és Erdődön nem volt). Hétköznapi d. e. 5 leányegyházban 2 %. (Erdőszádán és Erdődön nem volt). Hétköznapi d. u. 4 leányegyházban 3 %. (Erdőszáda, Szatmárpálfalva, Erdődön nem volt).

2. Az Isten igéje minden ünnep és vasárnap d. e. prédikáltatott 49 egyházban. (Nagytarnán havonta 3-szor) 5 leányegyházban minden vasárnap. (Erdődön minden hó első vasárnapján és minden ünnepen. Viszont Erdőszádán a 3 főünnepen és az aralási urvacsoaraosztáskor).

3. Káté magyaráztatott 21 egyházban 476 esetben, 1 leányegyházban Dobrácsapátiban 6 esetben.

4. Biblia magyaráztatott 44 egyházban 1607-szer. Amacon, Szatmárudvariban mindig prédikáció. 3 leányegyházban 115-ször bibliamagyarázat. Szatmárpálfalván mindig prédikáció, Berenden ima. A vizitációs jelentésnek nincs meg az a rovata, hogy var.-é rendes isteni tisztelet vasárnap d. u. ? S így e felől tájékozatlan vagyok.

5. 20 anyaegyházban 248-szor magyaráztatott biblia hétköznapokon. És pedig: Adorján, Amac, Apa, Aranyosmeggyes, Avasujváros, Csengerbagos, Egri, Halmi, Hirip, Misztó falu, Nagybánya, Patóháza, Szamosdob, Szamoskrassó, Szatmár, Szatmárudvari, Szinerváralja, Tamásváralja, Turterebes, Vetés. Leginkább adventben, böjtben, bűnbánati hetekben, őszi és téli időkben tartatnak. Szatmárgörbened bibliaolvasás.

6. Gyermekek isteni tisztelet volt 11 egyházban 117-szer: Adorján, Amac, Apa, Halmi, Hirip, Józsefháza, Kakszentmárton, Máramarossziget, Ombod, Szamoskóród, Szatmárhegy. 1 leányegyházban 8-szor. (Dobrácsapáti).

7. Vasárnap a rendes isteni tiszteleteken 48 anya- és 6 leányegyházban vesznek részt a gyermekek. Nem vesznek részt: Adorján, Nagybocskó, Erdőszádán. Hétköznapokon pedig 33 anyaegyházban igen, 17-ben nem. (Apa, Csengerbagos, Dabolc, Józsefháza, Kisbábony, Nagybocskó, Nagykolcs, Nagytarna, Óvári, Patóháza, Pusztadaróc, Sárközujlak, Szamosdob, Szatmárhegy, Tamásváralja, Vetés). 3 leányegyházban hétköznap igen, 4-ben nem. (Szatmárgörbed, Erdőszáda, Erdőd, Apahegy).

8. Vasárnapi iskola működik 42 anya- és 4 leányegyházban. Nem működik; tehát nincs 8 anyaegyházban: Dabolc, Nagybocskó, Nagytarna, Óvári, Pusztadaróc, Sárközujlak, Szatmárudvari, Vamfaluban és 3 leányegyházban: Szatmárgörbed, Erdőszáda, Berenden. Tehát 58 csoportban 1830 növendékkel működött a 42 anya- és leányegyházban. Csoportvezetők 31 egyházban a lelkész, 4-ben s.-lelkész, 1-ben lelkész-né, 15 esetben tanítók, Szatmárnémetiben laikusok is, Szatmáron még vallástanárok. 3 leányegyházban a tanító, 1-ben laikus a csoportvezető. Ahol nincs vasárnapi iskola az érdeklődés és vezető a hiány.

9. A növendékeket a konfirmációra előkészítette 47 anyaegyházban a lelkész, 3 s.-lelkész, vallástanár, 1 helyen a kántortanító. A 7 leányegyházban 2 lelkész, 4 tanító és 1 levíta. A konfirmáltak lelkigondozása a bibliakör, (8) ifjúsági isteni tisztelet (2) vasárnapi iskola és vallásos estélyek útján történik.

10. Ifjúsági egyesület, vagy bibliakör van 8 egyházban: Amac, Apa, Halmi, Máramarossziget, Misztótfalu, Nagybánya, Szatmár és Szinerváralján, fiuk 223, lányok 151 taggal. Vallásos estélyek és előadások útján vesznek részt az egyházépítő munkában.

11. Nőegylet van Máramarosszigeten, Szatmáron Lorántffy Egyesület, Szatmárnémetiben pedig templom-egyesület, összesen: 964 taggal. Előadásokat, munkaórákat tartanak jótékony célra: tanulók ruházása, szegények segítése.

12. Énekkar van 24 anya- és 3 leányegyházban. Nincs 26 anya- és 4 leányegyházban: Adorján, Amac, Aranyosmeggyes, Atya, Hílm, Dabolc, Felsőbánya, Kakszentmárton, Kispaleske, Misztótfalu, Nagybánya, Nagybocksó, Nagykolcs, Nagytarna, Óvári, Pettyén, Pusztadaróc, Sándorhomok, Sárköz, Sárközujlak, Szamosdara, Szamosdob, Szárazberek, Szatmárhegy, Szatmárudvari, Tamásvár, Erdőszád, Szatmárpálfa, Dobrácsapáti, Erdődön. Az énekkari működő tagok száma: 979. Előadások rendezésével, vallásos estélyeken közreműködéssel, isteni tiszteleteken, temetésen vesznek részt az egyházépítő munkában.

13. 38 anya- és 3 leányegyházban végeztek a lelkészek látogatást 597-szer, 8 egyházban a presbiterekkel együtt. 22 anya- és 4 leányegyházban a tanítók is látogatták növendékeik családját.

14. 23 egyházban volt házi isteni tisztelet. 3 egyházban a lelkész is részt vett ezen. Káros hatást seholsem észleltek.

15. 41 anyaegyházban van iratterjesztés, vezetője a lelkész, 6 leányegyházban pedig 3 lelkész, 2 tanító és 1 nő egyházi tag a vezető. Eladott teljes Bibliát: 35-öt, Ujszövetséget: 322-öt, Árvaházi képes naplót 1989-et, vallásos iratot 1485-öt, vallásos néplap járt 1281 példány.

16. Református népkönyvtár van 9 egyházban, 147-en használták.

17. Szegényügyi bizottság van 14 anya- és 1 leányegyházban, összesen 312 taggal. Nyilván tartatnak a szegények 16 egyházban. Felölt szegényeknek kiosztott 50,815 Lei, szegény gyermekeknek 101,529 Lei, összesen 152,344 Lei.

18. Külső jótékony célokra adtak ki egyházaink 87,495 Leit.

19. Híveink jótékonyágának az összege 1,411,190 Lei.

20. Urvacsora osztott 48 anyaegyházban 6-szor, 2-ben 7-szer. 1 leányegyházban 7-szer, 4-ben 6-szor, 2-ben 4-szer, aztán 4 szórványban összesen 7-szer. Urvacsorával élt minden alkalommal 40 egyházban 159 presbyter, 5 leányegyházban 16 presbyter. Urvacsorával éltek, böjtkor: 1657 fi, 1997 nő, együtt 3654; húsvét: 3850 fi, 4412 nő, együtt 8262; pünköst: 3159 fi, 3813 nő, együtt: 6972; újkenyér: 1950 fi, 2868 nő, együtt 4818; advent: 2067 fi, 2580 nő, együtt: 4647; karácsony: 2979 fi, 3079 nő, együtt: 6058; betegek: 98 fi, 163 nő, együtt: 261; összesen: fi 15,760, nő 18,912, együtt: 34,672. Szórványokban 93 fi, 81 nő, együtt: 179, összesen együtt: 34,851.

A betegek urvacsorával élnek bármikor 31 egyházban, urvacsorakor 19 egyházban,

21. Törvényesen kivált szektáriusok: baptisták, Biblia tanulók, millenisták, adventisták: fi 5, nő 7, együtt: 12.

22. Hitelveinkkel ellenkező szokások: 13 egyházban 5 helyen urnapi munkaszünettartás, 8 helyen sirok kivilágítása.

23 Vallásos felolvasást 38 anya- és 3 leányegyházban tartottak. Nem tartottak vallásos felolvasást 12 anya- és 3 leányegyházban: Atya, Dabolc, Máramarossziget, Nagybecskó, Nagykolcs, Nagytarna, Óvári, Pusztadaróc, Sárköz, Sárközujlak, Vetés és Vámfaluban. Részben hadizóna, részben a lelkész öregsége, a lelkészi állás üressége és hanyagság ezeknek az okai.

24. Az egyházközségek nagyobb szabásu ünnepélyt tartottak: Amacon lelkészbeiktatás, Apában szintén, Avasujvárosban és Szatmárudvariban karácsonyi ünnepély, Felsőbányán műkedvelői előadás, Halmiban, Szamosdobon harangavatás, Hiripen templomavatás, Máramarosszigeten, Óváriban reformáció ünnepély, az utóbbiban még hősi ünnepély is és Pettyénben templom- és harangavatás. Részben más e. község és felsőbb egyh. hatóság részt vett ezeken. A gyülekezetek szűkebb körben részt vettek más egyh. községi templom és harangavatási ünnepélyén.

25. Közöséges bűncselekményekért való elítélés nem jut közönségesen tudomásra. Iszákosságot, perlekedést 4 egyh. községből jelentenek.

26. Vadházasságban 22 egyházban 42 pár él. A vadházasságot megszüntetni lelkészeink igyekeztek. A legtöbb presbytérium nem foglalkozik az ilyen természetű ügyel.

27. Egyházainkban a tiszta pár mind kikérte az egyházi áldást.

28 Reverzális költetett 6 egyházban javunkra 23, kárunkra 4 egyházban 11. Egyházaink érdekét védték lelkészeink 21 egyházban, presbyterek 19 egyházban. 17 egyházban van nyilvántartás a kárunkra költött reverzálisokról.

29. A keresztelest mellőzték Nagybányán 1 esetben.

30. A temetést mellőzték Szinerváralján 1 esetben.

31 Egyházaink sérelme: Avasujvárosban a tanítónő felfüggesztetett, de visszahelyeztetett. Felsőbánya a föld kisajátításnál szenvedett sérelmet. Kisbábonyban az óvoda fenntartással vannak az egyháztagek segítve, Kiskolcsban hasonló az eset az állami iskola fenntartásánál. Kispeléken a belhivatalnokok nem kaptak földet az Agrártól, hasonló az eset Szinerváralján és Apahegyen, ahol nem egészítette ki az egyház földjeit az Agrár. Nagykolcsban 2 ref. gyermekünket az áll. anyakönyvben gör. katolikusnak vezették be. Szatmáron főgimnáziumunkat 3 osztályu-, algimnáziumra fokozták le, a kereskedelmi iskolától a nyilvánossági jogot pedig megvonták. Vetésen a vallásos estély tartására nem kaptak engedélyt. A nagykolcsi sérelem kivételével minden sérelem jelentve volt az egyházi felsőbb hatóságnak.

II. Az egyház külélete.

32. Az egyházi adózók száma: 10,458 A választók száma: 7,129.
33. Egyházközségi közgyűlés 9 egyházban van.
34. Presbyterek száma: 648.
35. A lelkeszi iroda fel van szerelve a szükséges naplókkal 49 anyaegyházban. Dabolcon nincs.
- A lelkesz 49 egyházban pontosan vezeti azokat. (Dabolcon nem).
- A lelkeszek az anyakönyveket pontosan vezetik 49 egyházban. Pusztadarócon nem.
- A presbyteri jegyzőkönyveket törvényszerűen vezetik 49 egyházban. Pusztadarócon nem.
36. Levéltár minden anyaegyházban van.
37. Vagyon leltár van 47 egyházban. Nincs 3-ban: Adorján, Nagytarna, Pusztadaróc. Készült jórészen 1911—13. évben Betelt és a változások nem vezethetők át.
38. Az ingatlanok az egyház nevén állanak mindenütt, kivéve Kisbábonyban egy kaszáló, Turterebesen 546 [■]-öl szőlő.
39. Az Agrár elvett az egyházaktól, lelkeszektől, tanítóktól összesen 457 h. 53 [■]-öl földet. És pedig: Amac, Batiz, Felsőbánya, Halmi, Kisbábony, Lázári, Máramarossziget, Onbod, Szamoskrassó, Szatmár, Szatmárhegy, Szatmárnémeti, Tamásváralja, Vámfaluban. Adott 75 h. 445 [■]-öt és pedig: Amac, Hirip, Kisbábony, Onbod, Pelttyén, Pusztadaróc, Dobrácsapáti, Szatmárnémeti, Tamásváralján. A kapott földeket az illetékesek zavartalanul használhatják.
40. Az egyházközségek tőkéi, alapítványai 1928 dec. 31.-én 4.646.676 Lei. (Részletesen a mellékleten).
41. Az egyházak magtárai, terményben: 1126.55 q. buza, 65 q. rozs, 658.48 q. tengeri, 60 q. zab; összes érték pénzben 1.394.655 Lei.
42. Az egyháznak a tőkéi, terményei el vannak helyezve részben az egyháztagoknál, részben szövetkezeteknél, részben takarékpénztáraknál 8—20 %-ig, egy esetben 25 % mellett.
43. Az egyházak adósságai 1928 dec. 31.-én: 1,114.851 Lei 31 egyházban.
44. Minden egyháznak esperesileg megerősített költségvetése van.
- Az egyháztagokra kivetett adó összege, pénzben 1,679,648 Lei; terményben: 1568.29 q. buza, 24.50 q. rozs, 207.65 q. tengeri, 20 q. zab, 23 köbm. fa, 1121 liter bor, 460 rudas széna. A szükségletet 14 egyházban csak részben fedezi.
45. Az 1928. évi számadások jóváhagyás alatt vannak.

A zárszámadás mérlege: bevétel 9,247,795 Lei

kiadás 9,002,758 Lei

maradvány 245,037 Lei

Terményben:

bevétel: buza 1623 23 q, rozs 17 q, tengeri 224.14 q, zab 20 q.

kiadás: " 1567.87 " " 17 " " 214.31 " " 20 "

maradvány: buza 55 36 q, rozs —, tengeri 9 83 q, zab —

bevétel folyt. fa 119 köbm., bor 1121 liter, széna 460 rudas

kiadás " " 117 " " 1121 " " 460 "

maradvány fa 2 köbm., bor — liter, széna — rudas

46. A templom jó karban van 35 helyen, javítandó 18: Amac, Apa, Avasujváros, Csengerbagos, Dabolc, Egri, Halmi, Nagybocksó, Ombod, Szatmárpálfalva, S.-homok, S.-ujlak, Sz.-krassó, Szatmár, Sz.-hegy, Tamásváralja, Turterebes, Vetés. Nincs 2 egyházban: Sárköz és Szamosdara. A lelkeszi lak 27 egyházban jó karban van, 4-ben megfelel, 19-ben javítandó: (Avasujváros, Csengerbagos, Egri, Felsőbánya, Józsefháza, Kakszentmárton, Kispeske, Kőszegremete, Nagytarna, Patóháza, Pusztadaróc, S.-homok, Sárköz, Szamoskrassó, Szatmárhegy, Sziénváralja, T.-váralja, Turterebes, Vámfalu.

Az iskola jó 32 helyen, 13 javítandó: (Egri, Felsőbánya, Józsefháza, K.-szentmárton, K.-remete, Mikola, Patóháza, Sz.-pálfalva, P.-daróc, S.-ujlak, Sz.-dob, Sz.-krassó, T.-váralja).

47. Új építkezésre költöttek az egyházak 444 186 Leit.

48. Az épületek jó karban tartására 1,123,072 Leit.

49. A tűzkár ellen az egyházi épületek 31,788,442 leiben biztosítottak. Az esperesi látogatás 14 helyen nem tartja megfelelőnek (Apa, Dabolc, F.-bánya, Halmi, K.-bábony, M.-tótfalu, S.-homok, Sz.-dara, Sz.-udvari, Berend, Sz.-váralja, Apahegy, T.-váralja, Vámfalu). A tűzbiztosítás évi díja 72,310 lei volt 1928. évben.

50. A belhivatalnokok a múlt évről 19 egyházban nincsenek kifizetve: (Sz.-gőrbéd, Atya, A.-ujváros, Dabolc, Halmi, Józsefháza, K.-szentmárton, K.-bábony, K.-remete, Mikola, Óvári, Sárköz, S.-ujlak, Sz.-dob, Sz.-krassó, Sz.-udvari, T.-váralja, Turterebes, Vámfalu.) A hátralék összege: 355 522 lei. A hátralékok oka a gyenge termés, szegénység, az állami hatóság be nem hajtása, sőt hanyagság is

51. Az egyházkerületi és e.-megyei közköltségekkel részben, vagy egészben hátralékos 18 egyház 145,370 leivel. (Adorján, Dabolc, Halmi, Józsefháza, K.-szentmárton, Mikola, Misztótfalu, Óvári, Patóháza, P.-daróc, Sz.-kóród, Sz.-krassó, Sz.-hegy, Sz.-udvari, Sz.-váralja, Turterebes, Vámfalu, Vetés). A hátralék oka a tulnyomó nagy teherrel szem-

ben az egyházak szegénysége, a hátralékok végrehajtás ulján való be nem hajtása szintén nagyban hozzájárul; de hanyagság is észlelhető.

52. 12 egyház kapott segélyt az egyházmegyétől, kerülettől, polgári községétől 180,563 lei összegben.

53. 5 egyháznak van pere saját tagjaival, vagy agrár föld követelés miatt.

54. A temetők az egyház tulajdonában vannak 53 anya- és leányegyházban. Az erdőszádai magántulajdon, jó részben a s.-homoki is, az apahgyi pedig az apai egyház tulajdona. Az egyházi temetők legtöbb esetben csak körülárkoltak.

III. Az egyház iskola ügyei.

55. Egyházaink közül 34 anya- és 6 leányegyház tart fennt 40 iskolát 52 tanítóval 52 tanteremmel. 3 egyház iskolája bezárva (Patóháza, S.-ujlak, Sz.-dob), szünetel Erdődön és Pusztadarócon. 12 egyház nem tart fent iskolát (Apa, A.-Meggyes, Dabolc, Misztófalv, Nagykolcs, N.-Bocskó, Nagytarna, Sz.-kóród, Szatmárhegy, Szatmárnémeti, Vámfalu, Vetés.)

56. Az egyházi költségvetésben az elemi iskolák 2,161.512 lei költséggel szerepelnek. A szatmári középiskola 238 200 lei, ezen kívül 40,000 lei egyházmegyei segély, összesen 278,200 lei. A vallástanítás 65,300 leibe kerül az állami iskolákban.

57. Iskoláink rendes tanítója 49, helyettes 3. A szatmári középiskoláknak van 12 rendes és 3 helyettes tanára.

58. Az egyházépitő munkában részt vesznek a tanítók a vasárnapi iskolában, a vallásos estélyeken és az énekkar vezetésében.

59. A vallást és a magyar tárgyakat tanítják a tanítók 22-ön jelesen, 13-an jól, 10-en elégségesen, 1 helyen Avasujvároson tanítónő alig elégséges. Nem volt osztályozható 2 helyen: Szatmár és Tamásváralján. A vallástanítás az állami iskolákban 3 helyen jeles, 7-ben jó, 2-ben elégséges, 1 helyen (Pusztadarócon) elégtelen.

60. Az iskolák felszerelése 13 iskolában hiányos.

61. Ez évi tapasztalat is az, hogy a magyar tárgyak, hova-tovább, kívánni valót hagy fennt, az állami iskolákban a vallás tanítás eltekintve attól, hogy nagy nehézségekkel küzd, több eredményességet kellene, hogy felmutasson.

IV. Statisztikai adatok az anyaegyházban.

62. Született törvényes fi 511, nő 472, együtt 983.

Törvénytelen „ 42, „ 56, „ 98.

Összesen fi 553, nő 528, együtt 1181.

Állami anyakönyv szerint fi 552, nő 528, „ 1081.

63. Meghalt és eltemettelett fi 358, nő 362, együtt 720.
Állami anyakönyv szerint: fi 359, nő 363, együtt 721.
64. Házasságot kötött s megesküdött: tiszta pár 293. vegyes pár 105
Állami anyakönyv szerint: tiszta pár 294, vegyes pár 117.
65. Konfirmált: fi 194, nő 197, együtt 391.
66. Áttért: fi 9, nő 4, együtt 13.
67. Kitért: fi 6, nő 9, együtt 15.
68. Lélekszám az anyaegyházban: 39,854 összesen. (39,640 a
mult évben.)

V. Statisztikai adatok a szórványban.

69. Született: fi 2, nő 3, együtt 5.
70. Meghalt: fi 3, nő 2, együtt 5.
71. Házasságot kötött s megesküdött: tiszta pár 1, vegyes pár 1.
72. Konfirmált: fi 2, nő —, együtt 2.
73. Áttért nincs.
74. Kitért nincs.
75. Lélekszám: fi 183, nő 137, együtt 420. (Előző évben 453.)
Lélekszám végösszegben: 39,960.

* * *

Jelentésemmel kapcsolatban kérem a Nagytiszteletű és Nagyságos Közgyűlést, mint a mult évben, úgy most is elrendelni, hogy minden egyházban vasárnap d. u. rendes isteni tisztelet tartassék és nem pusztán ima. Amennyiben pedig a vizitációs jegyzőkönyvnek nincs meg az a rováta, hogy van-e rendes isteni tisztelet vasárnap d. u., — e hiány pótlását a kerületnél kérem — mint igen fontos kérdését.

2. Hétköznapi reggel több egyházban nincs isteni tisztelet, holott intézkedésünk szerint legalább 3-szor hetente kellene lennie. Sőt vannak olyan egyházaink, hol hétköznapi se d. e., se d. u. nincs isteni tisztelet.

3. A tavalyi rendelkezés folytán 20 anyaegyházban (előző év 10), magyaráztatott hétköznapi a Biblia. De 30-ban még mindig nem. Sőt az iskolás növendékek 17 egyházban nem vesznek részt a hétköznapi isteni tiszteleten. Vasárnapi iskola pedig 8 anyaegyházban még mindezekig nem működik. Tehát a fentieknek áldott hatása sem mutatkozik egyesek, — mint a gyülekezet életében a bibliakörök szervezését, — nemcsak az előítélet — a szülők és leendő tagok részéről gátolta, — de az is, hogy a vezetők kezébe nem adhatunk rendes vezérkönyvet, — mint a vasárnapi iskolánál.

Az énekkarok hiánya 26 anyaegyházban olyan tünet, melyet mielőbb kiküszöbölni kellene. S itt a presbytériumokra, — mint a nép vezéreire — igen sok néz s nyomán a falu élete szelidül, szórakoztatóbbá válik s a közművelődést szolgálja.

Még mindig 12 egyházban nincs vallásos felolvasás, — annyi sürgetés dacára, — a közegyháznak nagy kárára, egyesek lelkiivilága gazdagodásának határozott hátrányára.

Mindezekre nézve külön intézkedést kérek tenni.

Avasujváros, 1929 szeptember 4.-én.

Kiváló tisztelettel:

S z é l l G y ö r g y,
espéres.

Melléklet.

Kimutatás az egyházak kegyes adományairól, vagyonairól és számadásairól.

Sorszám	Egyház	Az egyházak jótékony adományai	A hívek jótékony adományai	Tőkepénz és alapítvány	Takarék-magtár pénztárak-ban	Adósság	Kivetett egyházi adó											A zárszámadás mérlege																
							Pénzben	Terményben										Pénzben					Terményben											
								Lei	Lei	Buza q	Rozs q	Ten-geri q	Zab q	Fa m ³	Széna rudas	Bor liter	Bevétel	Kiadás	Maradv.	Bevétel					Kiadás					Maradvány				
																				Buza q	Rozs q	Ten-geri q	Zab q	Fa m ³	széna rudas	bor liter	Buza q	Rozs q	Ten-geri q	Zab q	Fa m ³	széna rudas	bor liter	Buza q
1	Adorján	300	1100	113861	15000	8000	8000	16	15 50	15 50						247916	237058	11853	16	15 50	15 50				16	15 50	15 50							
2	Amac	220	12682	15992	8000	122 0	8000	36								148529	146793	1531	36						36									
3	Apa	7643	15981	79849	172000		20560	35	11							76247	63833	12364	35						35									
4	A. Meggyes Sz. Görbéd	12865	8846	166566			21520	20	3 75							103010	101355	1655	20						20									
5	Ánya	613	16817	472 8	36090		24559	22	11							114730	110932	3768	22						22									
6	Ávasujváros	1248	947	318 9	7000	14300	7260	34								48141	40390	1751	34						34									
7	Bábolna	1230	9739	117607	26500	5000	8132	74								25 945	251306	639	74						74									
8	Bátiz	184	8415	9544	7420	7200	11170	53								88235	88235		50						50									
9	Csengerbagos	400	1800	4323	36000	20000	61400	52								78014	62183	15859	81 31						59 47									
10	Dabóc			8237		20045	47730	30	9							53285	52312	776	12						12									
11	Egri	445	13587	88 49	15330		30000	70								238992	237729	933	55 35						50 76		1 50							
12	Felsőbánya	594	60000	30689		51000	14000	—								59335	59347	38	—						30									
13	Halmi	140	16288	22441		38977	47340	30	23							133658	127951	5717	30						30									
14	Hirip	265	14336	53207		1350	6480	58								111557	109 05	2452	61 69						59 26									
15	Hosszúmező	500	1020	988747			18710	—								89250	82 09	6941	—						—									
16	Józsefháza	184	1012	25824	139520	25824	31955	25	19							280198	280193		25						25									
17	Kákszentmárton	483	10900	7797	91000		15694	39								71242	73 95	47	37						37									
18	Kisbábony	558	9755	10299		5028	69750	50	20	20						126833	126 91	248	50						50									
19	Kiskőcs	2000	22541	6390			50000	50								213907	207397	6510	45						44 50									
20	Kispeleske	300	1200	7102	42000	12000	10000	52								33214	34 03	1111	52						52									
21	Kőszegremete	2700	24010	76384		10425	10487	79								221562	214 43	7019	51 40						51 40									
22	Lázár	240	2000	—			17000	35								104446	99 203	5243	35						35									
23	Mármarossziget	6060	14023	360303		151203	72117	—								583921	576576	7245	—						—									
24	Mikola	340	7893	14226	7000		71730	—								104532	104532	—	—						—									
25	Misztófalva	400	1400	15 307			11020	—								108555	97935	10620	—						—									
26	Nagybánya	420	132068	287152		45330	45330	—								433217	433217	—	—						—									
27	Nagybocskó misz. kör		3514	13793			4650	—								10318	10271	547	—						—									
28	Nagykolcs	187	3310	25		18800	3069	—								101437	101373	64	—						—									
29	Nagytarna	500	3101	47455	139286		14150	36	6							83433	87183	650	35 49						33 49									
30	Nagyvárad	200	716	113277			2830	8								25363	25733	130	8						8									
31	Ómbod	8023	32016	30974	65111	30000	105000	27 36	12	7 37						181021	181021	—	87 44						87 44									
32	Óvári	3575	3215	7437			20000	30	20							107249	98525	8624	32						32									
33	Patóháza		3000	75600			4500	45	20							107249	98525	8624	32						32									
34	Pettyén	311	64858	23400	51600		17874	10	6							71187	65799	5388	41 75						41 75									
35	Sz. Pálfalva	60	6719	2134	25500		14000	8								264571	246573	17898	10						10									
36	Szatmár-Erdőd		400	—		11000	6210	24								17763	15013	3250	24						24									
37	Sándorhomok	195	4584	20134	39104	7200	14532	38								159183	159434	49	38						38									
38	Sárköz	100	8937	142123			24000	32								112907	111735	1172	22						22									
39	Sárközujlak	200	1600	9855		5500	5865	14	3 50							69053	55013	10442	14						14									
40	Szamosdara	854	7294	81850			9000	24								67234	61793	5441	24						24									
41	Sz. Dob	120	53974	2276		10276	27360	48								—	—	48	—						48									
42	Sz. Kőröd	500	2500	21141	3500		5000	25								43756	43325	43	21						21									
43	Dobrácsapáti		2000	7014	20000		—	12								64469	61293	217	12						12									
44	Sz. Krasó	460	3996	57131	148400	174430	259125	66 48	8 70							322595	321995	630	64 35						64 35									
45	Sz. Krasó	2308	5702	50012	39600		—	63	7							156321	151484	5337	65						65									
46	Szatmár	5241	464712	500572		236000	259125	—								1467157	1411446	56311	—						—									
47	Szatmárhely	1800	28920	22933	241484	100000	147000	—								439319	434879	443	—						—									
48	Szatmár-Erdőd		5800	22833			1900	—								38301	37767	231	—						—									
49	Szatmárnémeti	13209	145585	287923		60226	79570	—								602561	598130	4231	—						—									
50	Szatmárvári	3235	6477	6130	1 000		6184	20 95	17 33							43151	43151	—	20 95						20 95									
51	Beregd		3500	—			5304	12	12 50							49397	46513	2184	11						8									
52	Sz. Krasó	667	39355	5046		10342	20000	2								138 54	131040	6514	2						2									
53	Apahely		16316	3176			16590	40								41821	39 463	2361	—						—									
54	Turiercses	85	67000	331602		6000	3 326	—								74029	73699	330	40						40									
55	Vamfalva	3020	3833	963		2000	58840	80 50								14 996	14 883	113	—						—									
56	Vetész	2																																

